

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

pokrajinske uprave za Slovenijo.

Vsebina: Zakon o zavarovanju delavcev. — Razglaš raznih uradov in oblastev. — Razne objave.

Zakoni in kraljevske uredbe.

169.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

prolašamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je zakonodajni odbor narodne skupščine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na podstavi člena 130. ustave sklenil v XXIV. redni seji, ki jo je imel dne 3. decembra 1921. v Beogradu, in da smo Mi potrdili in potrjujemo, da je uredba o ureditvi zavarovanja delavcev zoper bolezni in nezgode z dne 27. junija 1921. — «Službene Novine» št. 184/21.* — seznamka uredb ministrstva za socialno politiko št. 61 — «Službene Novine» št. 195/21. — izpremeniti in da se glasi:

Zakon

o zavarovanju delavcev.**

I. del.

Stvarne odredbe.

I. poglavje.

Obče odredbe.

§ 1.

S tem zakonom se ureja zavarovanje delavcev:

- zoper bolezni;
- za onemoglost, starost in smrt;
- zoper nezgode.

§ 2.

Zavarovanje delavcev ob brezposelnosti se uredi pozneje.

II. poglavje.

Obveznost zavarovanja.

§ 3.

Vse osebe, ki dajo v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev stalno ali začasno in na podstavi kakršnegakoli delovnega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem, so zavarovane, ne glede na spol, starost in državljanstvo, po odredbah tega zakona.

Med osebe, zavezane zavarovanju, spadajo tudi učenci (vajenci), vežbeniki (praktikanti, volonterji), učenci v delavnicah javnih učnih zavodov (obrtnih šol itd.), a tudi take osebe, ki zaradi nedovršene izobrazbe vobče ne dobivajo plače ali mezde ali pa jo dobivajo manjšo od običajne.

Zavarovanju so zavezani tudi oni, ki se bavijo z najemnim delom v svoji lastni delavnici ali na svojem lastnem stanovanju po naročilu in na račun drugih oseb, katere se bavijo z obrtom, trgovino ali industrijo (hišni delavci), tudi če nabavljajo sirovine in pomožni material sami in čeprav postransko delajo tudi na svoj lastni račun.

Pri mornarstvu se razteza dolžnost zavarovanja na vso posadko domačih ladij in na vse osebe, ki se bavijo s pridobitnim delom v pomorskem ribarstvu, tudi če bivajo v inozemstvu.

* Uradni list pod št. 329 iz leta 1921.

** Razglašen v «Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» št. 117, izdanih dne 30. maja 1922. (Prilog XIX. — 1922.)

Pri pomorskih ladjah, ki nimajo več nego 50 brutto ton prostornine in se tudi ne morejo premikati s pomočjo pare ali strojnih motorjev, a delujejo samostalno, je zavezan zavarovanju tudi delodajalec, ako spada k ladijski posadki. Istotako so zavezani zavarovanju tudi delodajalci ladij pomorskega ribarstva, če so te ladje brez parnega ali strojnega motorja ali če imajo samo pomožni motor in če pripadajo delodajalci k ladijski posadki.

Vse osebe, ki se bavijo s hišno (domačo) industrijo, so istotako zavezane zavarovanju po tem zakonu. Minister za socialno politiko predpiše s posebnim statutom, kako naj se izvede to zavarovanje.

§ 4.

Od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt so izvzete one osebe:

- ki so že onemogle v zmislu tega zakona (§ 66.) ali ki so že izpolnile 70. leto starosti;
- ki tedaj, ko stopi to zavarovanje v veljavo, že prejemajo od države, samoupravnih teles, iz fondov in naprav javnopravnega značaja ali iz enega od pokojninskih zavodov, omenjenih v § 120., rento vsaj v znesku 1500 dinarjev na leto;
- ki so zavarovane po zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščencev na bivšem avstrijskem ozemlju z dne 27. junija 1921.

Minister za socialno politiko sme na predlog osrednjega urada za zavarovanje delavcev v interesu zavarovanja samega ali dotičnih oseb izvzeti iz dolžnosti zavarovanja zoper bolezni ali zavarovanja za onemoglost, starost in smrt take osebe, ki bi bile zato, ker opravljajo najemno delo le ob priliki in nestalno, samo za vsak primer posebe zavezane zavarovanju.

§ 5.

Osebe, ki niso zavezane zavarovanju po tem zakonu, se smejo prostovoljno zavarovati po tem zakonu samo na način in ob pogojih, ki jih predpiše minister za socialno politiko z naredbo.

Osebe, ki so po dosedanjih zakonskih odredbah prostovoljno zavarovane zoper bolezni in nezgode, smejo podaljšati prostovoljno zavarovanje po odredbah tega zakona, dokler bivajo v območju naše države.

§ 6.

Za sedaj se po tem zakonu obvezno ne zavarujejo te-le osebe:

- poljedelski delavci in posli v poljedelskem delu;
- osebe, ki so nastanjene v poboljševalnicah ali so zaprte v kazenskih zavodih;
- osebe, ki so samo ob priliki in nestalno zaposlene v hišnem gospodarstvu, kakor dninarji, da obdelujejo vrtove, čistijo stanovanja, žagajo drva, perejo perilo itd.

Minister za socialno politiko predpiše sporazumno s prizadetimi ministri s posebnim statutom način in ustroj zavarovanja oseb, navedenih v tem paragrafu.

Statut za obvezno zavarovanje stalnih poljedelskih delavcev in poslov se mora izdati v enem letu, ko stopi v veljavo ta zakon, toda to zavarovanje se mora urediti na isti način in v skupni organizaciji z zavarovanjem ostalih delavcev.

Dokler se ne izvede zavarovanje poljedelskih delavcev s posebnim statutom, se morajo pri poljedelskih podjetjih, ki uporabljajo parne kotle ali naprave, gonjene z elementarno silo (ognjem, vodo, paro, svetilnim plinom, razgretim zrakom, z elektriko in podobnim) ali z živalsko silo, po predpisih tega

zakona zavarovati oni delavci, ki jim preti nevarnost od kotla ali pogona.

Osebe državnih prometnih naprav je izvzeto iz zavarovanja po tem zakonu, ako mu daje ministrstvo za promet vsaj iste podpore, ki jih uživajo po tem zakonu ostali nameščenci, in ako ima ob določanju podpore in v upravi osebje one pravice, ki jih določa ta zakon. Minister za promet izda sporazumno z ministrom za socialno politiko naredbo o zavarovanju osebja državnih prometnih naprav.

Začasno se po tem zakonu ne zavaruje obvezno tudi osebje pomorskega ribarstva, za katero določi minister za socialno politiko sporazumno z ministrom za poljedelstvo in vode in z ministrom za promet z naredbo rok, ko se prične zavarovanje.

§ 7.

Osebe, ki so nameščene pri oblastvih (uradih), zavodih (napravah) ali podjetjih države, pokrajine, županije, okrajev (okrogov, srezov, kotarov), mest, trgov, političnih (upravnih) občin, cerkvenih (bogoštovnih) občin, imovinskih občin in zemljiških zajednic, zadrug, ustrojenih na podstavi zakona o vodah, in vobče vseh javnih korporacij, zavodov (zadužbin) in zavodov, istotako nameščenci javnih železniških in ladijskih prometnih podjetij se niso dolžni zavarovati:

- zoper bolezni, ako dobivajo na podstavi službenih predpisov, ki veljajo zanje, svoje prejemke ob boleznih najmanj za čas 26 tednov od dne, ko se je pričela bolezen;
- za onemoglost, starost in smrt, ako imajo zase in za svojo rodbino za te primere s službenimi predpisi ali s pogodbo priznano pravico do pokojnine (pomoči), ki dosega po svoji vrednosti dotično vrednost pomoči po tem zakonu;
- zoper nezgode, ako imajo same in njih rodbina ob nezgodah pravico do pokojnine, ki ustreza odškodnini v zmislu XI. poglavja tega zakona.

Minister za socialno politiko določi sporazumno s prizadetimi ministri z naredbo natančneje, kateri nameščenci so na podstavi tega paragrafa oproščeni obveznosti zavarovanja.

Nameščencem, ki so po tem paragrafu oproščeni obveznosti zavarovanja zoper bolezni, in njih rodbini se zagotove s posebnim statutom zdravniška pomoč in zdravila kakor tudi podpora ob porodu in smrti.

§ 8.

Nameščenci, naši državljani, ki so stalno zaposleni v inozemstvu na račun naših podjetij, so zavezani zavarovanju na način, predpisan v §§ 3. do 7., razen če so že zavarovani v zmislu zakona one države, v katere območju so zaposleni.

Ako so taki nameščenci začasno zaposleni v inozemstvu, uživajo vse pravice po tem zakonu, razen če so zavarovani po zakonu one države, v kateri delajo.

Z inozemskimi državljani, zaposlenimi v naši državi, je postopati kakor z našimi. Toda za pripadnike držav, v katerih obstoje vrste zavarovanja delavcev, navedene v § 1., ki pa z našimi tam zaposlenimi državljani glede tega zavarovanja ne postopajo tako kakor s svojimi državljani, sme minister za socialno politiko predpisati posebne odredbe.

III. poglavje.

Prijava in odjava zavarovanja.

§ 9.

Vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem poslu (obratu, podjetju) navadno več nego 5 name-

ščencev, zavezanih zavarovanju, ali dela v svojem obratu s stroji, ki jih goni motorna sila, mora prijaviti svoj obrat po predpisanem obrazcu pristojnemu okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev, in sicer v 14 dneh, odkar je iznova pričel obrat ali odkar je postal njegov obrat zavezan prijavi, ali odkar je dobila ladja pravico do domače zastave.

Minister za socialno politiko sme obveznost prijave z naredbo razširiti tudi na one obrate, ki niso obseženi v prvem odstavku, ako to zahteva večja nevarnost obrata.

Delodajalec mora nadalje v 8 dneh istemu uradu prijaviti vsako izpremembo prijavljenih okolišnosti in vsako drugo izpremembo v obratu, ki vpliva na uvrstitev v nevarnostni razred ali odstotek ali bistveno zvišuje nevarnost obrata za zdravje nameščenecv, zlasti vsako izpremembo v tehničnem ustroju obrata.

V istem roku mora delodajalec okrožnemu uradu javiti tudi prestanek obrata.

Pri pomorskem brodarstvu velja za izpremembo v obratu, ki jo je treba prijaviti, tudi postavitev ladje v službo.

Ako je ladja v inozemstvu, teče rok za prijavo od dne, ko je delodajalec zvedel za izpremembo.

§ 10.

Delodajalec mora vsako osebo, ki je nameščena pri njem in ki je zavezana zavarovanju, najkasneje v 8 dneh, ko vstopi v obrat, mornarje pa, ki so v inozemstvu, odkar je delodajalec zvedel zanje, po predpisih prijaviti okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev.

Delodajalec mora nadalje v 8 dneh istemu uradu prijaviti vse izpremembe v prijavljenih okolišnostih, namreč vse izpremembe, ki vplivajo na obveznost zavarovanja ali višino prispevkov, kakor: izpremembe v položaju (svojetvu) nameščenecv, v njih plačah, mezdah in prejemkih, izpremembo v osebi lastnikov ali delodajalčevih itd.

V istem roku mora po predpisih odjaviti tudi nameščenecv izstop iz obrata.

Osebe, ki so najete za manj nego 8 dni, mora delodajalec prijaviti, ko vstopijo v obrat. Ta prijava lahko obseza tudi dan, ko preстане najemno razmerje, in se tedaj smatra obenem za odjavo.

§ 11.

Oni delodajalec, ki v določenem roku ne predloži prijave ali predloži neresnično prijavo, mora uradu za zavarovanje delavcev plačati brez pravice do odtegljaja od nameščenecv:

1.) prispevke, ki so dospeli od dne, ko so nameščeneci vstopili v obrat, do dne, ko dejansko predloži prijavo, ali če bi prestalo delovno razmerje prej, dokler je trajalo delovno razmerje;

2.) denarne podpore in zdravilne stroške, kateri so nastali vsled boleznih zavarovanca, ki ni prijavljen v zakonitem roku, in sicer za bolezen, ki je nastala, preden se je učinila prijava, ali najkasneje 8 dni po izvršeni zakesneli prijavi;

3.) škodo, ki se je povzročila, ker se ni prijavila izprememba v delovnem razmerju ali ker se je učinila neresnična prijava;

4.) stroške postopka.

Za plačilo odškodnin po odredbah tega paragrafa izdaja plačilni nalog okrožni urad za zavarovanje delavcev, zoper katerega se sme prijaviti pritožba v 8 dneh po vročitvi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, zoper odločbo osrednjega urada pa v istem roku ministru za socialno politiko.

Ako delodajalec opusti odjavo v zakonitem roku, mora poravnati prispevke v celoti, dokler se odjava dejansko ne predloži.

§ 12.

Delodajalci, pri katerih je zaposlenih več nego 20 nameščenecv, zavezanih zavarovanju, smejo z dovolitvijo okrožnega urada za zavarovanje delavcev vršiti prijave in odjave, predpisane v § 10., z meznim zapiskom, s katerim dejansko izplačujejo plačo svojim nameščenecv, ki pa ne sme obsežati daljšega časa nego 14 dni.

Mezni zapiski morajo v tem primeru obsežati vse podatke, ki jih morata imeti prijava in odjava za posameznika. Predlagati se morajo, podpisani po prijavitelju, okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev najkasneje tretji dan po izplačilu.

§ 13.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev potrjuje delodajalcu učinjene prijave in odjave.

§ 14.

Za prijavo in odjavo delavcev, ki delajo za več delodajalcev, je odgovoren vsak posamezni delodajalec, na čigar račun delajo.

§ 15.

Osebam, ki postanejo prvič zavezane zavarovanju za onemoglost, starost in smrt, izda okrožni urad za zavarovanje delavcev brezplačno članske knjižice, s katerimi se dokazuje njih pravica do pomoči ob onemoglosti, starosti ali smrti in v katere se vsako leto in ob vsaki izpremembi obrata ali meznega razreda zapisuje število in višina plačanih ali po § 68. vštevnih prispevkov.

Pravica do pomoči ob boleznih in nezgodi se dokazuje s potrdilom delodajalčevim, da je zavarovaneec resnično zaposlen.

To potrdilo mora delodajalec vsakemu nameščenecu, ki ga zahteva, izdati takoj in brezplačno.

§ 16.

Osrednji urad, odnosno okrožni uradi za zavarovanje delavcev smejo delodajalce kontrolirati, ali izpolnjujejo dolžnosti, ki so jim predpisane po tem zakonu. V to svrhu smejo v vsakem času izvršiti pregled obratov in podjetij.

Delodajalci morajo na način, ki ga predpiše minister za socialno politiko, voditi točne in pravilne mezne zapiske. Zavezani so pokazati organom ministrstva za socialno politiko, osrednjega in okrožnega urada za zavarovanje delavcev, sodišč delavskega zavarovanja in organom obrtnega nadzorništva (inspekcije rada) seznamke delavcev in mezne zapiske, jim dovoljevati vpogled v poslovanje, poslovne knjige in evidence, ki se tičejo poslovanja; nadalje jim morajo dajati na razpolago podatke o prijavah in odjavah članov in o vplačilih prispevkov; naposled so dolžni seznamke delavcev in mezne zapiske hraniti 3 leta. Oni delodajalci, ki v svojih obratih redoma ne zaposlujejo več nego 5 delavcev, niso zavezani voditi seznamkov delavcev in meznih zapiskov ter jih tudi ne hraniti.

Če delodajalec v zakonitem roku ne predloži prijave v zmislu tega poglavja ali če ne dá predpisanih podatkov v celoti ali deloma v roku, ki mu ga je določil urad za zavarovanje delavcev, je pristojni urad za zavarovanje delavcev upravičen, da sam ob stroških delodajalčevih na licu mesta zbere podatke, ki jih delodajalec ni prijavil.

Zoper odlok okrožnega urada za zavarovanje delavcev o zbiranju podatkov ob stroških delodajalčevih se sme vložiti pritožba v 8 dneh od vročitve pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, zoper odlok osrednjega urada pa v istem roku pri ministrstvu za socialno politiko.

§ 17.

Vsa oblastva, ki izdajajo obrtna dovolila (za obrte, tvornice itd.), dovolila za zidanje (gradbena dovolila) itd., morajo izdana dovolila v prepisu predložiti okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev ter mu dovoliti vpogled v dotične akte.

Vsa pomorska registrska oblastva morajo v 8 dneh javiti okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev vsak vpis pomorskih ladij v register kakor tudi vse izpremembe vpisa.

§ 18.

Glede dolžnosti, ki jo predpisuje ta zakon, se smatra za delodajalca oni, ki jemlje telesno ali duševno delovno moč v najem; v pridobitnem delu podjetnik, odnosno lastnik obrata ali oseba, na katere račun se vrši obrat; pri gradbenih podjetjih podjetnik, odnosno pooblaščen prevzemnik (obrtnik), in ako takega ni, naročitelj stavbe; pri ladijskih podjetjih lastnik ladje.

§ 19.

Ako lastnik ladje ne stanuje na sedežu registrskega oblastva ali poglavarstva luke in pomorskega sanitetnega poglavarstva, v čigar okrožju je luka, kamor pripada ladja, mora določiti na tem sedežu zastopnika, čigar ime mora priobčiti registrskemu oblastvu in osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev.

Solastniki ladij in lastniki ladij — pravne osebe — morajo imeti v vsakem primeru svojega zastopnika.

Zastopnik zastopa podjetje pri sodišču in izvun sodišča napram osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev in njegovim krajevnim organom ter izvršuje prijave in plačuje prispevke.

Ta predpis ne velja za delodajalce, omenjene v petem odstavku § 3. tega zakona.

§ 20.

Za osebe, združene v pomorsko-ribarskih pridobitnih zadrugah, velja za delodajalca zadruga tako za člane, ki delajo sami, kakor tudi za člane delodajalce in za njih nameščenecv. Zadruga vplačuje prispevke za vse svoje člane in njih nameščenecv, ima pa na podstavi pogodb pravico, zahtevati odškodnino od članov podjetnikov. Minister za socialno politiko sme, če je neizogibno treba, zadrugo oprostiti te obveznosti.

IV. poglavje.

Osnova za odmero prispevkov in podpor.

§ 21.

Zaradi zavarovanja se uvrščajo zavarovane osebe po velikosti zaslužka v mezne razrede. Zavarovana mezda vsakega meznega razreda služi za osnovo odmeri prispevkov in podpor. Za zavarovano mezdo velja najnižja mezda posameznega meznega razreda.

Mezne razrede določa minister za socialno politiko na predlog osrednjega urada za zavarovanje po potrebi tako, da se najvišja zavarovalna mezda približno ujema z dvakratnim zneskom povprečne zavarovane mezde vseh zavarovanih oseb.

Za sedaj se odredajo nastopni mezni razredi:

Mezni razred	Višina zaslužka na dan				Zavarovana mezda
I. do	2 Din 50 p				2 Din — p
II. preko	2 » 50 » do	3 din. — p.			2 » 50 »
III. »	3 » — »	3 » 60 »			3 » — »
IV. »	3 » 60 »	4 » 40 »			3 » 60 »
V. »	4 » 40 »	5 » 40 »			4 » 40 »
VI. »	5 » 40 »	6 » 60 »			5 » 40 »
VII. »	6 » 60 »	8 » — »			6 » 60 »
VIII. »	8 » — »	9 » 60 »			8 » — »
IX. »	9 » 60 »	11 » 60 »			9 » 60 »
X. »	11 » 60 »	14 » — »			11 » 60 »
XI. »	14 » — »	16 » 80 »			14 » — »
XII. »	16 » 80 »	20 » — »			16 » 80 »
XIII. »	20 » — »	24 » — »			20 » — »
XIV. »	24 » — »	28 » 80 »			24 » — »
XV. »	28 » 80 »	34 » — »			28 » 80 »
XVI. »	34 » — »	40 » — »			34 » — »
XVII. »	40 » — »				40 » — »

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, je višino dnevnega zaslužka računati s šestinko tedenskega, s petindvajsetinko mesečnega ali s tristotinko letnega zaslužka.

Ako ni zaslužek določen po času (akordna plača, plača od kosa, dajatve tretjih oseb), se določa zaslužek po znesku, ki bi povprečno pripadal ali običajno pripada na dan, teden ali mesec.

Osebe, ki ne dobivajo za svoje delo nobene nagrade, se uvrščajo v najnižji mezni razred.

§ 22.

Ko se določa višina zaslužka v zmislu tega zakona, je vpoštevati vse prejemke, do katerih ima nameščenec pravico po pogodbi o namestitvi, za določeni redni delovni čas (mezdo, plačo, stanarino, draginske in rodbinske doklade, dividende, tantieme in podobno, pa tudi dajatve tretjih oseb, kolikor vplivajo na višino pogojene plače).

Ako dobiva nameščenec namesto plače ali mezde v celoti ali deloma naturalne prejemke (kakor stanovanje, oskrbo, alimentacijo, deputate in slično), je treba, ko se določa višina dohodkov, jemati za osnovo ekvivalent naturalnih prejemkov s plačo ali mezdo v denarju vred. Denarni znesek tega ekvivalenta določa za vsako okrožje osrednji urad za zavarovanje delavcev z odobritvijo ministra za socialno politiko.

Istotako se mora vračunavati v dohodke tudi razlika, ki se kaže med ceno, po kateri dobiva nameščenec od delodajalca življenske potrebščine in druge ugodnosti, in denarnim ekvivalentom, ki je določen zanje.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev sme z odobritvijo ministra za socialno politiko in po zaslusljanju zastopnikov delavcev in delodajalcev za posamezne kategorije delavcev, katerih dohodki niso bistveno različni, v posameznih okrožjih vnaprej določiti mezne razrede.

V. poglavje.

Prispevki za zavarovanje zoper bolezni.

§ 23.

Pri zavarovanju zoper bolezni se mora prispevek zavarovanih članov plačevati po zavarovani mezdah (§ 21.).

Prispevek zavarovanih članov ne sme biti tedensko manjši od 24 % in ne večji od 42 % zava-

rovane mezde. Višino odstotka (procenta) določa statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Ako se z določenim odstotkom prispevka ne morejo pokriti vsi izdatki, združeni s podporo v zmislu statuta osrednjega urada za zavarovanje delavcev, se mora odstotek prispevka v mejah, določenih v prvem odstavku, zvišati do potrebne mere.

Ako pa more urad za zavarovanje delavcev tudi ob manjšem odstotku prispevka, nego je določen v statutu, zadoščati svojim dolžnostim in svrham, predpisanim v statutu, se mora odstotek prispevka znižati do najmanjšega zneska, določenega v drugem odstavku.

Ali naj se odstotek prispevka zviša ali zniža, to se sme določiti za vse območje osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali pa samo za območja posameznih okrožnih uradov za zavarovanje delavcev, odnosno za posamezne blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Podjetja, ki so posebno škodljiva za zdravje zavarovanih oseb in ki so združena s posebno nevarnostjo, da te osebe obole, zaveže osrednji urad za zavarovanje delavcev, da plačujejo razen prispevka, ki ga mora trpeti delodajalec, še poseben prispevek, ki je potreben, da se pokrivajo stroški zavarovanja zoper bolezen za njih nameščenec. Zoper odločbo o tem prispevku se sme v 8 dneh po vročitvi vložiti pritožba pri ministrstvu za socialno politiko.

Za vkrane mornarje določi osrednji urad za zavarovanje delavcev v svojem statutu z ozirom na zmanjšek pomoči za dobo, dokler so vkrani, tudi manjši prispevek za ta čas.

§ 24.

Člana, ki oškoduje urad za zavarovanje delavcev s tem, da se dela bolnega ali da uporabi podporo na protipraven način, zaveže okrožni urad, pristojen za kraj zavarovanja, da plačuje, dokler se ne poravnava provzročena škoda, naknaden prispevek, ki ne sme biti večji od dvakratnega zneska njegovih rednih prispevkov. Ta naknadni prispevek mora plačati delodajalec obenem z rednim prispevkom tega člana; toda delodajalec ga je upravičen v celem znesku odtegniti od njegovega zaslužka.

Ako pa je član ali nečlan z vednostjo in pripomočjo delodajalčeve ali po malomarnosti delodajalčevi prizadel škodo uradu za zavarovanje delavcev, mora delodajalec sam trpeti ves naknadni prispevek.

Ako je član v času, ko se je ugotovilo, da se je provzročila škoda, prijavljen pri drugem okrožnem uradu, mora ta izterjati ugotovljeni naknadni prispevek.

Zoper odločbo okrožnega urada za zavarovanje delavcev o naknadnem prispevku se sme vložiti pritožba pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v 8 dneh po vročitvi odločbe, zoper odločbo osrednjega urada pa v istem roku pri ministru za socialno politiko.

§ 25.

Prispevki, določeni v tem poglavju, kakor tudi drugi dohodki, ki se pobirajo na podstavi tega zakona za zavarovanje zoper bolezen, se smejo uporabljati izključno:

- 1.) za podpore, določene v IX. poglavju tega zakona, in za zdravilne zavode, ki se ustanovljajo v zvezi s tem (zavodi za ordinacije, ambulatorije, lekarne, bolnice, sanatorije, okrevališča);
- 2.) za ustanavljanje posebnih prihran (rezervnih fondov);
- 3.) za kritje upravnih stroškov.

§ 26.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev mora za kritje izdatkov, provzročenih po izrednih okoliščinah, za zavarovanje zoper bolezen ustanoviti posebno prihrano, ki se sme nalagati samo v mobilne vrednosti.

Dokler ne doseže prihrana enoletne povprečne vsote izdatkov, ki jih je osrednji urad izplačal v poslednjih 5 letih za bolezenske podpore, se mora najmanj 25 % čistega dohodka urada iz zavarovanja zoper bolezen uporabljati za ustanovitev prihrane.

VI. poglavje.

Prispevki za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt.

§ 27.

Prispevki za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se morajo plačevati po zavarovani medji (§ 21.) zavarovane osebe, in sicer tedensko z 18 % zavarovane mezde.

Po 12 letih zavarovanja se sme ta prispevek na podstavi pridobljenih izkušenj iznova določiti z zakonom.

Podjetjem, ki so posebno škodljiva za zdravje in življenje nameščenec in ki so združena s posebno nevarnostjo onemoglosti ali smrti, predpiše osrednji urad poleg rednega prispevka poseben prispevek samo v breme delodajalčeve, da se pokrijejo večji stroški zavarovanja za tako podjetje. Zoper odločbo o tem prispevku se sme vložiti v 8 dneh po vročitvi pritožba na ministrstvo za socialno politiko.

§ 28.

Prispevki po § 27. kakor tudi drugi dohodki, ki se pobirajo na podstavi tega zakona zaradi zavarovanja ob onemoglosti, starosti in smrti, se smejo uporabljati izključno:

- 1.) za podpore, določene v X. poglavju tega zakona, in za stroške, združene z njimi;
- 2.) za zbiranje premijske rezerve, ki mora biti po načelih zavarovalne tehnike, z bodočimi prispevki vred, zadostna za kritje vseh obveznosti iz tega zavarovanja;
- 3.) za ustanavljanje posebne zavarovalne rezerve, katere višino predpiše minister za socialno politiko in ki ne preseže 10 % premijske rezerve po tem zavarovanju;
- 4.) za kritje upravnih stroškov, kolikor se ne pokrivajo z državno subvencijo.

VII. poglavje.

Prispevki za zavarovanje zoper nezgode; uvrstitev v nevarnostne razrede.

§ 29.

Prispevki za zavarovanje zoper nezgode se morajo plačevati po zavarovani medji zavarovanih oseb (§ 21.) in po odstotku nevarnosti, po katerem je obrat uvrščen (§§ 31. in 33.), in sicer na podstavi prispevne tarife (§ 34.).

§ 30.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev mora, da se uvrste obrati v nevarnostne razrede, sestaviti nevarnostno tabelo o nezgodah za posamezne zavarovane grane poklicev in obratov in sorazmerne nevarnostne številke posameznih razredov. V tej tabeli je treba zavarovane grane poklicev in obratov po nevarnostni stopnji razporediti tako, da so razmerja nevarnosti posameznih razredov in obratov izražena v odstotkih razmerij nevarnosti najnevarnejših obratov.

Nevarnostna tabela se sme predruščiti, čim je ta izprememba potrebna zaradi števila nezgod, ki so se pripetile v raznih obratih. Istotako mora osrednji urad nevarnostno tabelo vsakih 5 let z ozirom na nezgode, ki so se pripetile, iznova pregledati in predruščiti, kolikor je to potrebno. Za določitev nevarnostne tabele, odnosno za izpremembo in določitev poznejših nevarnostnih tabel, je pristojna glavna skupščina osrednjega urada za zavarovanje delavcev, katere odločbo odobri po zaslišanju delavskih, trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic minister za socialno politiko.

Ako osrednji urad za zavarovanje delavcev v enem letu po odrejenem petletnem roku ne revidira, odnosno ne izpremeni nevarnostnih tabel, stori to minister za socialno politiko.

Dokler osrednji urad ne izda svojih nevarnostnih tabel, velja nevarnostna tabela, ki jo predpiše minister za socialno politiko.

§ 31.

Ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev preizkuša na podstavi prijav in eventualnih popravkov in dopolnitev v prijavah obrate s stališča obstoječe nevarnosti, jih uvršča v ustrezne nevarnostne razrede ter jim v teh razredih po razmerah obrata določa nevarnostni odstotek. Ako je v posameznih delih istega obrata nevarnost po nezgodah različna, se morajo ti deli obrata uvrstiti v različne nevarnostne razrede; toda ravnateljstvo osrednjega urada sme po pristanku delodajalčevem uvrstiti obrat v en nevarnostni razred, pri čemer vzame za osnovo povprečno število nevarnosti kot prispevno postavko.

Ako zve osrednji urad po uvrstitvi za okolnosti, ki vplivajo na uvrstitev dotičnega obrata v nevarnostne razrede ali odstotke, se sme obrat po zaslišanju delodajalčevem uvrstiti v drug nevarnostni razred ali odstotek.

O obratih, ki so uvrščeni, vodi osrednji urad evidenco posebe za vsak okrožni urad za zavarovanje delavcev in posebe za vsako stroko obratov.

V to evidenco se vpiše vsaka izprememba, ki je nastala v osebi delodajalčevi.

O uvrstitvi obrata se morata z odlokom obvestiti delodajalec in pristojni okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Odločba ravnateljstva osrednjega urada, s katero se uvršča obrat v višji nevarnostni razred ali odstotek, ima povratno moč do časa, ko je večja nevarnost dejansko nastopila.

Zoper odločbo osrednjega urada o uvrstitvi obrata je dopustna pritožba v 15 dneh po vročitvi na ministra za socialno politiko.

§ 32.

Ako se prijava o izpremembi obrata zakesni, je računati uvrstitev v nevarnostni razred od časa, ko je nastala izprememba obrata.

Ako izprememba obrata ukinja obveznost zavarovanja, se ukinitve obveznosti, tudi če se je prijava zakesnila, računi samo od časa prijave.

§ 33.

Za obrate, ki niso zavezani prijavi, velja nevarnostni odstotek, določen v nevarnostni tabeli (§ 30.).

§ 34.

Prispevno tarifo določa minister za socialno politiko na predlog osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Prispevki morajo biti po načelih zavarovalne tehnike zadostni za glavnično kritje vseh obveznosti, ki izvirajo na podstavi tega zakona iz podpor, določenih v XI. poglavju za kritje upravnih stroškov, kolikor jih ne trpi država, kakor tudi za ustanavljanje zavarovalne rezerve, katere višino predpiše minister za socialno politiko in ki ne sme presežati 10 % fondov, potrebnih za kritje zakonitih obveznosti osrednjega urada ob nezgodah.

VIII. poglavje.

Plačilna dolžnost.

§ 35.

Vsi prispevki po tem zakonu se morajo plačevati okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev.

Prispevek se mora plačati za ves teden. Ako ne traja delovno razmerje ves teden, se mora plačati ustrezni del prispevka; vsak pričetni dan se računi za celega. Prehodne prekinitve se ne vpoštevajo, ako se z njimi ne razveže delovno razmerje.

Prispevke mora plačevati delodajalec na podstavi plačilnega naloga okrožnega urada redoma naknadno za mesec dni v roku dospelosti in na način, ki je predpisan s statutom osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Osebe, za katere ne plačuje prispevkov delodajalec, ker so same samostalni podjetniki, morajo plačevati svoje prispevke mesečno vnaprej.

Polovica prispevkov ob boleznih in ob onemoglosti, starosti in smrti odpada na delodajalca, polovica pa na nameščenca; to zadnjo polovico sme delodajalec odtegniti od nameščenčevega zaslužka. Isto pravico do odtegljaja svojim nameščencem ima delodajalec tudi, če je plačala prispevke zanje zadruga (§ 20.).

Posebni prispevek po šestem odstavku § 23. in po tretjem odstavku § 27. odpada izključno na delodajalca.

Prispevke za zavarovanje zoper nezgode trpi izključno delodajalec in ni mu dopuščeno iz naslova teh prispevkov ničesar odtezati od delavčevega zaslužka ali pa te prispevke kako drugače v celoti ali deloma prevajati na delavce.

Ako delodajalec ni odtegnil prispevka, ki odpada na nameščenca, ob prvem izplačilu zaslužka po dospelosti tega prispevka, sme ta neodtegnjeni prispevek pozneje odtegniti samo, ako ni od dotičnega izplačila še minil 1 mesec, odnosno nista minila 2 meseca, če dobiva nameščenec plačo ali mezdo mesečno.

Za osebe, omenjene v drugem odstavku § 3., kakor tudi za osebe, katerih plača v gotovini ne dosega zavarovane mezde najnižjega meznega razreda, plačuje delodajalec ves prispevek iz svojih sredstev.

Za prispevke delavcev, navedenih v § 14., je odgovoren vsak posamezni delodajalec, na čigar račun delajo.

Zoper plačilni nalog, omenjen v tretjem odstavku, je dopustna pritožba v 8 dneh po vročitvi. Ako okrožni urad za zavarovanje delavcev ne more ugoditi zahtevam pritožbe, jo pošlje v rešitev osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev. Zoper od-

ločbo osrednjega urada je dopustna pritožba v istem roku na ministra za socialno politiko. Pritožba nima odločilne moči.

§ 36.

Ako opusti dedodajalec dvakrat zaporedoma v roku dospelosti vplačilo prispevkov in ako se ti prispevki zaradi neimovništva ne morejo administrativno izterjati od njega, mu sme okrožni urad za zavarovanje delavcev prepovedati, da bi od zaslužka nameščenecv odtezal polovico prispevkov za bolezen, onemoglost, starost in smrt.

V tem primeru plača delodajalec samo polovico prispevkov za bolezen, onemoglost, starost in smrt; toda njegovi nameščenecv morajo svojo polovico prispevkov po predpisani dospelosti plačevati neposredno okrožnemu uradu. Odločba okrožnega urada se mora delodajalcu in vsem njegovim nameščencem vročiti pismeno; zoper to odločbo pa je dopustna pritožba na osrednji urad za zavarovanje delavcev.

§ 37.

Od vseh podjetij, ki po naravi svojega obrata izpreminjajo svoje sedeže (potujoče družbe, cirkusi, panorame itd.), sme okrožni urad za zavarovanje delavcev v naprej pobrati predjem na prispevek za zavarovanje, čim prično ta podjetja v njegovem okrožju z obratom. Zoper plačilni nalog po tem paragrafu pritožba ni dopustna.

§ 38.

Dokler je zavarovani član zaradi bolezni nesposoben za pridobivanje, ni dolžan niti on niti delodajalec, vobče plačevati prispevkov za zavarovanje.

§ 39.

Pogodbe med delodajalcem in njegovim nameščencem, ki nasprotujejo odredbam § 35., so prepovedane in nične, kolikor so za zavarovance škodljive.

§ 40.

Za vse prispevke, ki jih mora po tem zakonu plačevati delodajalec, odnosno lastnik obrata, razen prispevkov, ki se plačujejo za zavarovane podjetnike po četrtem odstavku § 35. in ki se tudi ne zahtevajo za več nego za 15 dni nazaj, jamči solidarno zakonski drug, ki živi z njim v skupnem gospodarstvu.

Istotako jamči kot glavni podjetnik oni, ki je prevzel izvršitev posla solidarno z onimi manjšimi podjetniki, katerim je izročil izvršitev posameznih delov prevzetega posla.

Ako je prevzel posel drugi delodajalec, jamči novi delodajalec solidarno s starim za vse njegove dolgovne, ki jih je bil na podstavi tega zakona dolžan plačati.

Pri gradbenih obratih jamči solidarno s podjetnikom gradnje naročitelj gradnje, odnosno oni, na čigar račun izvaja gradnja.

Za realiziranje svojih terjatev po odredbah tega paragrafa mora osrednji, odnosno okrožni urad za zavarovanje delavcev solidarnim porokom izdati plačilni nalog.

Zoper ta plačilni nalog je dopustna pritožba po predpisih, ki veljajo za pritožbe glavnega dolžnika. Vložena pritožba ima odločilno moč. Pritožbo je odkloniti, ako se opira na izgovor, da se od glavnega dolžnika vobče ni zahtevalo plačila ali da se je zahtevalo prepozno.

§ 41.

Ako se prispevki za zavarovanje ne plačajo v predpisanem roku dospelosti, je plačati 6% ne obresti od dne dospelosti do dne plačila s stroški za izterjatev vred.

§ 42.

Plačilni nalogi osrednjega urada in okrožnih uradov za zavarovanje delavcev so javne izvršne listine.

Vse terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov se pobirajo administrativno tako kakor državni davek.

Razen tega se smejo tu navedene terjatve administrativno pobirati po lastnih organih osrednjega urada.

§ 43.

Ob konkurzu se morajo terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev uvrstiti v isto vrsto z državnim davkom.

Vsa prvostopna sodišča (sodišča prve stopnje) morajo poslati pristojnemu okrožnemu uradu vse izdane odločbe o ustavitvi izplačil in otvoritvi konkurza.

§ 44.

Vse one terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov, ki jih je plačevati na podstavi tega zakona, zastarajo v 5 letih od dne, ko se je vročil plačilni nalog.

Ako se plačilni nalog ne vroči v 3 letih od konca prvega leta, ko je terjatev dospel, terjatev zastara.

IX. poglavje.

Podpore ob bolezni.

§ 45.

Člani, zavarovani zoper bolezen, imajo, če oboli, pravico najmanj do teh podpor:

1.) do brezplačne zdravniške pomoči (§ 150.), dokler traja bolezen, zaporedoma za 26 tednov, pa tudi preko tega za čas, za katerega jim pripada hranarina (boleznina);

2.) do zdravil, kopeli, zdravilnih vod, potrebnih obvezil in pomožnih priprav za zdravljenje (naočnikov, hodulj, podpasov, umetnih nog) istotako brezplačno za 26 tednov; toda te pomožne priprave se smejo pustiti bolnim članom tudi preko tega časa, dokler so potrebne;

3.) do hranarine, ako je bolezen združena s pridobitno nesposobnostjo in ako traja dalje nego 3 dni, za čas pridobitne nesposobnosti od dne obojenja, odnosno od dne nesposobnosti za delo, ako pa ne bi pridobitna nesposobnost prestala prej, 26 tednov, in sicer v znesku dveh tretjin zavarovane mezde na dan;

4.) ob porodu:

a) do potrebne babične pomoči in zdravljenja, označenega v točki 1.;

b) do podpore za porodnice za čas 2 mesecev pred porodom in 2 mesecev po porodu s tremi četrtinami zavarovane mezde na dan;

c) do podpore za dečjo opremo, in sicer v štirinajstkratnem znesku zavarovane mezde, toda samo, če se je rodilo živo dete;

d) do podpore za dojenje onim zavarovanim ženam, ki svoje dete doje, za 20 tednov po prestopu podpore za porodnice polovico zavarovane mezde, toda največ do zneska 3 dinarjev na dan.

One zavarovane žene, ki po zdravniškem potrdilu niso zmožne dojeti svojega deteta, dobivajo namesto pripadajoče podpore za dojenje (točka d) dečjo hrano, katere vrednost ne sme biti višja nego vrednost pripadajoče podpore za dojenje.

Kdor si v času, dokler ima pravico do podpore, kaj služi, nima za dni, ko si je kaj prislužil, pravice do podpore za porodnice, določene v točki b);

5.) za rodbinske člane, ki nimajo dohodkov, a žive z zavarovancem v istem gospodarstvu:

a) ob bolezni: do brezplačnega zdravljenja, zdravil, potrebnih pomožnih priprav za zdravljenje za 26 tednov, toda samo, dokler ima tudi zavarovani član pravico do podpore;

b) ob porodu: do potrebne babične pomoči in zdravljenja in do podpore za porodnice za 4 tedne pred porodom in 4 tedne po porodu v znesku 1-50 dinarja na dan kakor tudi do podpore za dečjo opremo po točki 4. c).

Za rodbinske člane je smatrati poročenega ali neporočenega zakonskega druga, zakonsko, nezakonsko ali usvojeno (adoptirano) dečo, roditelje, deda, babico, vnuke, brate in sestre zavarovanceve;

6.) ob smrti zavarovanega člana: do pogrebnine, in sicer v tridesetkratnem znesku zavarovane mezde.

Podpore, označene v tem paragrafu in v § 46., dajo zavarovanim članom krajevni organi osrednjega urada za zavarovanje delavcev v znesku in na način, ki sta predpisana s statutom osrednjega urada.

§ 46.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev sme svojim zavarovanim članom na podstavi sklepa glavne skupščine po količini materialnih sredstev, s katerimi razpolaga, dajati tudi večje podpore, nego so določene v prejšnjem paragrafu. Toda:

1.) hranarina ali podpora za porodnice ne sme presežati zavarovane mezde;

2.) bolezenska podpora ne sme trajati dalje nego leto dni;

3.) pogrebnina ne sme biti večja od petinštiridesetkratnega zneska zavarovane mezde;

4.) podpora za porodnice ne sme trajati dalje nego 12 tednov po porodu;

5.) ob smrti, ki se pripeti v zavarovanci rodilni (§ 45., točka 5.), se sme dati do zneska dejanskih stroškov pogrebnine, ki ne sme biti za odrasle osebe večja od zneska, določenega v točki 6. § 45.,

za otroka do 14. leta pa ne večja od 200 dinarjev, za otroka do 4. leta ne večja od 100 dinarjev, za novorojeno dete pa ne večja od 50 dinarjev;

6.) ženam ali porodnicam, dokler dobivajo podporo za dojenje, potem članom, dokler se zdravijo za tuberkulozo, se sme brezplačno dajati potrebno mleko.

Bolezenskih podpor, večjih ali drugačne vrste, osrednji urad za zavarovanje delavcev ne sme dajati.

V sklepu glavne skupščine, s katerim se v zmislu tega paragrafa zvišujejo podpore, predpisane v § 45., se mora označiti kritje; kolikor pa bi se stroški večjih podpor ne mogli pokriti z dohodki, ki so bili dotlej na razpolagi, se mora sklep istovčasno razširiti tudi na potrebno zvišbo prispevnega odstotka.

§ 47.

Do hranarine nima pravice oni član, ki je nalašč povzročil bolezen. Hranarina kakor tudi podpora za porodnice se sme tudi odreči, ako se bolni član hote ne drži zdravniških navodil in s tem zavlačuje ozdravitev.

Istotako se ne sme dajati podpora onemu rodbinskemu članu, ki je hote povzročil bolezen ali smrt zavarovanega člana.

Bolezenske podpore razen pogrebnine (§ 45., točka 6.), se ne dajo tudi mornarjem, dokler so na ladji, nego šele od dne, ko se zaradi bolezni izkrcajo; toda lastnik ladje je dolžan, da daje vsaki osebi posadke, ki oboli med potovanjem na ladji, brezplačno oskrbo, t. j. zdravljenje po ladijskem zdravniku, ako ga ladja ima, zdravila in priprave za zdravljenje, kolikor jih je mogoče nabaviti na potovanju. Isto velja tudi, če kdo izmed posadke v inozemskem pristanišču oboli samo toliko, da ga ni treba definitivno izkrcati. Ako je bolniku, dokler se mudi ladja v pristanišču, potrebna zdravniška oskrba na kopnem, ki ne zaдржуje nadaljevanja vožnje z isto ladjo, trpi te stroške kakor tudi morebitne oskrbne stroške v inozemskem pristanišču lastnik ladje, v domačem pristanišču pa okrožni urad za zavarovanje delavcev. Lastnika ladje zadevajo tudi stroški za povratek obolelih mornarjev v domače pristanišče, ako niso dobili brezplačnega prevoza od korporacij, ki so zavezane, brezplačno prevažati siromašne domače mornarje. Oboleli inozemci, ako niso stalno zaposleni pri domačih podjetjih, dobivajo od lastnikov ladij kot stroške za povratek v domovino dvomesečno plačo. Dotične odredbe §§ 5., 6. in 9. člena VII. Editto politico z dne 25. aprila 1774. ne veljajo.

§ 48.

Ako se zavarovana mezda izpremeni v 4 tednih pred začetkom pravice do podpore, se mora podpora v gotovini plačevati po prejšnji zavarovani mezdi.

§ 49.

Oni član, ki ne more dokazati, da je bil v enem letu, preden je poslednjikrat pristopil k osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, vsaj 3 mesece član urada, sme imeti pravico do podpore za porodnice samo, ako se je pripetil porod po neprekinjenem trimesečnem članstvu.

§ 50.

Ako je podpora za porodnice porabljena, član pa ostane še nadalje nesposoben za pridobivanje, se mu plačuje za nadaljnje trajanje pridobitne nesposobnosti hranarina (točka 3. § 45.).

Dokler uživa član podporo za porodnice (§ 45., točka 4. b), se mu ne sme istovčasno plačevati hranarina (§ 45., točka 3.).

§ 51.

Hranarino in podporo za porodnice je plačevati tedensko za nazaj, podporo za dečjo opremo tri (3) dni po porodu, pogrebnino pa najkasneje naslednji dan po članovi smrti.

Hranarino je tudi izplačevati, ako je član oblastveno izoliran zaradi občnevarne kužne ali nalezljive bolezni, zlasti kuge, koz in tifusa, ter zategadelj izgubi možnost zaslužka, dokler traja izolacija, toda najdalje za 26 tednov, in sicer v znesku, določenem v točki 3. § 45. V tem primeru pa ima osrednji urad za zavarovanje delavcev pravico, zahtevati od države povračilo izplačane hranarine iz sredstev, ki so določena v ta namen.

Hranarino je plačevati upravičenemu članu; ako pa dobiva zavarovani član ob bolezni pri delodajalcu stanovanje in popolno oskrbo, se sme hranarina izplačevati delodajalcu po pristanku upravičenecem.

Ako zavarovanim članom ni mogoče dajati brezplačnega zdravljenja in brezplačnih zdravil, se zviša hranarina, ki jim pripada, na dvakratni znesek.

§ 52.

Pogrebno je izplačati zakonskemu drugu, ake pa ga ni, rodbinskim članom. Ako so poskrbeli za članov pogreb drugi, se morajo dotičnim osebam, izvzemši javne zaklade, dejansko učinjeni pogrebni stroški povrniti do vsote pogrebne. Ako umrli član nima sorodnikov, sme okrožni urad za zavarovanje delavcev do zneska pogrebne sam oskrbeti njegov pogreb.

§ 53.

Namesto podpore, ki je predpisana v točkah 1. do 3., 4. a) in b) in 5. § 45., sme urad za zavarovanje delavcev dajati zdravljenje v bolnicah:

1.) onemu bolniku, ki živi v zakonu ali s članom svoje rodbine v istem gospodarstvu ali lahko iz kakršnegakoli razloga uživa zadostno domačo oskrbo, samo, če pristane oboleli član na zdravljenje v bolnici ali če je bolezen nalezljiva ali take naravi, da zahteva zdravljenje v bolnici, ali če se član ne drži zdravniških nasvetov in s tem zavlačuje ozdravitev;

2.) vsakemu drugemu bolniku brezpogojno.

V brezplačno zdravljenje v bolnicah je šteti tudi brezplačno odpremo bolnikovo v bolnico, nadalje potne stroške iz bolnice, ako je uporabil član za zdravljenje bolnico zunaj sedeža svojega obrata. Za potne stroške iz bolnice se sme s statutom določiti maksimalni znesek.

§ 54.

Stroške zdravljenja zavarovanih članov v javnih bolnicah na vseučiliških klinikah in babiških šolah plačuje osrednji urad za zavarovanje delavcev po najnižjem oskrbnem razredu samo, ako je člana napotil na zdravljenje ali pa je naknadno pristal na tako zdravljenje. V obeh primerih določi obenem osrednji urad, odnosno njegovi krajevni organi, dobo zdravljenja, toda najdalje do onega dne, ko mora prestatii podpora, določena z zakonom ali s statutom.

Stroške zdravljenja v bolnicah za rodbinske člane plačuje urad ob istih pogojih najdalje za 4 tedne.

Stroške bolniškega zdravljenja v privatnih bolnicah in zdraviliščih plačuje osrednji urad po pogodbi, v lastnih takih zavodih pa po odredbah, ki jih izda o tem ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Stroške bolniškega zdravljenja zavarovanih članov kakor tudi članov njih rodbine, bolnih za veneričnimi boleznimi, trahomom, na umu in za tuberkulozo, povrača osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev država, kolikor je po dosedanjih predpisih zavezana, trpeti te stroške.

Rodbinski člani zavarovanega člana, ki nimajo zaslužka in žive z njim v skupnem gospodarstvu, dobivajo, dokler se oskrbuje njih član v bolnici, polovico hranarine, ki pripada članu, ko bi se oskrboval doma.

Če član ne uporablja zdravnika ali če uporablja privatno bolnico ali zdravilišče, s katero, odnosno s katerim ni osrednji urad za zavarovanje delavcev poprej sklenil pogodbe za zdravljenje svojih članov, ne zadevajo stroški, provzročeni s tem zdravljenjem, razen dokazanih nujnih primerov, osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Toda članu, ki uporabi v nujnem primeru zdravnika, s katerim ni osrednji urad za zavarovanje delavcev poprej sklenil pogodbe, se smejo v mejah točk 1. do 3. § 45. izplačati dokazani stroški zdravljenja in hranarina za oni čas bolezni, za katerega potrdi uradni zdravnik pridobitno nesposobnost.

§ 55.

Članstvo in z njim pravica do bolezenske podpore se prične z dnem, ko je član vstopil v obrat, ki ga zavezuje zavarovanju, četudi prijava ni izvršena.

Samo za podjetnike, ki so po petem odstavku § 3. tega zakona zavezani zavarovanju in za katere ni nobena zadruga prevzela delodajalčevih dolžnosti, se prične pravica do bolezenske podpore šele z dnem prijave, odnosno z dnem, ko poteče karenčni rok; to sme osrednji urad za zavarovanje delavcev predpisati s statutom, toda ne za več nego za 14 dni.

Članstvo in s tem pravica do bolezenske podpore prestatne z dnem izstopa iz obrata, pa tudi z dnem, ko izgubi ladja značaj domače ladje.

Oni član, ki izstopi iz obrata, kateri ga zavezuje, da mora biti član, ostane še nadalje član osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ako vplača v 4 tednih po izstopu iz obrata vse dospele prispevke. Tak član ostane član, dokler biva v območju naše države in vplačuje dospele prispevke.

Ako so zavarovani podjetniki, omenjeni v drugem odstavku, zaostali s prispevki več nego 4 tedne, počiva njih pravica do bolezenske podpore ter se prične iznova s plačilom prispevkov šele po zvršetku predpisanega karenčnega roka, ne daljšega nego 14 dni.

§ 56.

Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 mesecev zavarovan pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in ki zato, ker nima zaslužka, ne more vplačevati članskih prispevkov, uživa pravico do najmanjše zakonite bolezenske podpore (§ 45.), ako biva v območju naše države, 3 tedne po izstopu iz obrata. Ako je bil član v 2 letih zavarovan najmanj 12 mesecev, uživa pravico do teh podpor 6 tednov po izstopu iz obrata. Ob določanju teh rokov je vračunati tudi čas zavarovanja, preden je stopil ta zakon v veljavo.

Ako je član pozvan na orožne vaje, zaradi tega članstvo ne prestatne. Tak član ni dolžan, plačevati prispevka za čas vaj, toda v tem času nima pravice do podpore. Po preteku orožnih vaj dobi član iznova pravico do podpore tudi za ono bolezen, ki jo je dobil na orožnih vajah.

Dasi ob času orožnih vaj počiva članska pravica, ima član vendarle pravico, zahtevati podporo, ki mu pripadajo za člane njegove rodbine po točki 5. § 45. tega zakona.

Z vstopom za odslužitev vojaškega roka in vobče z vstopom v vojsko med vojno prestatne članstvo.

§ 57.

Pravica do podpor, označenih v §§ 45. in 46. tega zakona, zastara v enem letu od dospelosti podpore.

§ 58.

Za člana, ki je izžrpal bolezenske podpore po tem zakonu, se plača pogrebina samo, ako je nastopila smrt kot posledica bolezni, za katero je dobival podporo, in ako je nastopila v 2 letih od tedaj, ko je prestatla podpora.

§ 59.

Člani, ki so popolnoma izžrpali podporo, katera jim pripada po zakonu ali po statutu, smejo zaradi iste bolezni dobiti novo podporo šele, ako so bili po prestatku podpore vsaj 8 tednov v obratu, odnosno bili sposobni za pridobivanje ter bili v tem času člani osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Ako pa član ni popolnoma izžrpal podpore, ki mu pripada po zakonu ali statutu, a v 4 tednih po prestatku podpore zopet oboli za isto boleznijo, se računi začetek nove podpore od dne, ko je obolel prvokrat.

§ 60.

Nihče ne more biti po tem zakonu večkrat zavarovan zoper bolezen. Če je zavarovan večkrat, dobi član samo eno denarno podporo, in sicer večjo.

§ 61.

Ako biva član ob času, ko se ga loti bolezen, zunaj območja naše države, mu mora delodajalec izplačati podporo, ki mu pripada po tem zakonu.

Za mornarje in rečne brodarje ima to dolžnost pristojni konzularni urad, ki izvršuje po svojem zdravniku ob stroških okrožnega urada tudi kontrolo bolnikov ter skrbi za primerno zdravljenje. V ta namen mora komandant domače ladje, čim zaradi bolezni izkrea obolelega mornarja v inozemskem pristanišču, takoj obvestiti pristojni konzularni urad ter mu priobčiti podatke o pravici do podpore in o višini podpore. Ako v tem pristanišču ni konzularnega urada, mora komandant ladje razen tega dati na račun lastnika ladje vse pomoči, potrebne bolniku, do mogoče intervencije obveščenega konzularnega urada.

Delodajalec in konzularni urad smeta zahtevati povračilo dejansko izplačanih in dokazanih zakonitih podpor ter morata v tem primeru takoj obvestiti pristojni okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Odškodnina za podpore, omenjene v točkah 1. in 2. § 45., pripada največ do zneska hranarine, ki se mora izplačevati zavarovanemu članu.

§ 62.

Zahteve, ki pripadajo po tem zakonu, odnosno po statutu osrednjega urada za zavarovanje delavcev, zavarovancu zaradi bolezni, se ne smejo prenesti na drugega, zastaviti, zapleniti in tudi ne pobotati (kompenzirati). Vsak pravni posel, s katerim se zavarovancu v celoti ali deloma odreče podpora, ki mu pripada po tem zakonu ali po statutu osrednjega urada, nima pravne veljave.

Ako pa se z naknadnim prispevkom po § 24. tega zakona ne more povrniti škoda, ki jo je član povzročil osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, se mu sme znesek te odškodnine odtegniti od hranarine, ki mu pripada ob poznejši bolezni, ali od podpore za porodnice ali od pogrebne. Toda ta odtegljaj ne sme biti večji nego četrtnina dnevne hranarine ali podpore za porodnice ali polovica pogrebne.

V primeru poslednjega odstavka § 51. se sme polovica dvakratne hranarine do zneska zdravniške nagrade in uporabljenih zdravil izplačati neposredno poslujočemu zdravniku in lekarni; eventualni ostanek pripade uradu za zavarovanje delavcev.

§ 63.

Ako je dal osrednji urad za zavarovanje delavcev svojim članom tako podporo, ki bi jo bil moral dati kdo drugi, ima pravico zahtevati odškodnino za izdane podpore.

Ako je bolezen hote povzročil delodajalec ali njegov pooblaščenec, mora osrednjemu uradu povrniti izdano podporo.

Ako je nastala bolezen zato, ker ni delodajalec ali njegov pooblaščenec ukrenil tega, kar je oblastveno odrejeno za zaščito zdravja in življenja delavcev, je delodajalec dolžan, osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev povrniti stroške bolezni in stroške postopka. Ako je delodajalec pooblaščenec to opustil v svojem rednem poslovnem področju zoper nalog delodajalčev, zadeva obveznost povračila njega.

Ako pripada članu zaradi bolezni pravica do povračila proti komu drugemu, prehaja ta terjatev do zneska danih podpor na osrednji urad.

Terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki se smejo po tem paragrafu uveljavljati zoper delodajalca ali njegovega pooblaščenca, se realizirajo po redni sodni poti. Zastarevajo v 3 letih od konca leta, ko se je končala bolezen.

X. poglavje.

Rente in pomoči ob onemoglosti, starosti in smrti.

§ 64.

Namen zavarovanju za onemoglost, starost in smrt je, da omogoča delavcem, če onemorejo ali se postarajo, vzdrževanje z dajanjem trajnih rent (invalidskih in starostnih rent) in da, če umrjejo, podpira zavarovančovo rodbino z dajanjem rent za deco (dečje rente) in najnujnejše pomoči vdovi in sorodnikom (posmrtna podpora).

§ 65.

Pravica do te rente in podpore se pridobi poleg izpolnjenih ostalih pogojev šele, ko se na predpisani način vplača določeno število prispevkov in s tem izpolni predpisani rok čakanja, ki znaša:

- a) za rente ob onemoglosti 200 tednov prispevkov;
- b) za rente ob starosti 500 tednov prispevkov;
- c) za rente in podpore ob smrti 100 tednov prispevkov.

§ 66.

Do invalidske rente ima pravico ne glede na leta starosti oni zavarovanec, ki je trajno onemogel, razen če je onemoglost posledica nezgode v obratu in onemogli zavarovanec že uživa rento za ta primer.

Do invalidske rente ima pravico tudi začasno onemogel zavarovanec, ko poteče pravica do hranarine po § 45., točki 3., in dokler traja onemoglost.

Onemogla v zmislu tega zakona je ona oseba, ki si ne more zbog bolezni, starosti ali drugih hib služiti z delom po svojih močeh in sposobnostih in z ozirom na svojo izobrazbo in svoj dosednji poklic niti tretjine onega, kar si služijo z najetim delom telesno in duševno zdrave osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju.

Z dovršenim 70. letom starosti pripada zavarovanim osebam renta tudi brez dokaza onemoglosti kot starostna renta.

§ 67.

Invalidska renta znaša na leto, dokler ni vplačanih 500 tedenskih prispevkov, osemkratni znesek povprečnega na leto vplačanega prispevka.

Ako je vplačanih vsaj 500 tedenskih prispevkov, znaša invalidska, odnosno starostna renta dvanaestkratni znesek povprečnega letnega prispevka.

Povprečni letni prispevek se mora izračunati tako, da se razdeli znesek vseh vplačanih prispevkov s številom let od dne, ko je ostala oseba prvič, odnosno iznova (§§ 81. in 82.) zavezana zavarovanju. Ako pa so se prispevki plačevali več nego 10 let, se vpoštevajo samo poslednjih 10 let, razen če dokaže oni, ki zahteva rento, s člansko knjižico ali s potrdilom osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali njegovih krajevnih organov, da je povprečni znesek njegovega letnega prispevka v vsem času zavarovanja višji, nego je bil v poslednjih 10 letih.

Ako bi se draginja zmanjšala tako, da bi se znižala povprečna zavarovana mezda vseh zavarovanih oseb za več nego 10 %, sme odrediti minister za socialno politiko po zaslišanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev, da je hkrati z izpremembo mezdnih razredov zmanjšati tekoče rente, določene na podstavi starih mezdnih razredov, in da se morajo ob določanju rent prispevki, vplačani na podstavi starih mezdnih razredov, računati s sorazmernim zmanjšanim zneskom.

§ 68.

V tedne prispevkov se štejejo samo oni tedni, za katere je prispevek resnično plačan, razen tega pa tudi oni tedni:

- v katerih je opravljal zavarovanec vojaško službo;
- v katerih je prejemal vsled bolezni hranarino po tem zakonu;
- za katere dokaže, da mu je delodajalec odtegnil njegov delež prispevka.

Čas vojaške službe in bolezni se računi samo, ako je plačal zavarovanec do tedaj 50 tedenskih prispevkov, in sicer z onim razredom, v katerem je bil uvrščen, preden je nastopil vojaško dolžnost, odnosno preden je obolel, toda ne več nego na podstavi ene četrtine najvišje zavarovane mezde (§ 21.).

Ob času vojaške službe plačuje država osrednjemu uradu vs prispevek za to zavarovanje.

§ 69.

Pravica do invalidske rente teče od dne, ko je nastopila onemoglost, in traja, dokler traja onemoglost.

Ako se ob postopku ne določi drug dan, velja dan prijave za dan, ko se je pričela onemoglost.

Invalidske in starostne rente se ne izplačujejo za več nego leto dni od dne prijave za nazaj, invalidska renta pa tudi ne za čas, ko prejema invalid hranarino po § 45. tega zakona.

Pravica do starostne rente teče od dne, ko dovrši zavarovanec 70. leto starosti, in traja do smrti.

§ 70.

Do invalidske rente nima pravice, kdor je namerno provzročil onemoglost ali kdor je provzročil svojo onemoglost, izvršivši hudodelstvo, ki je sodno ugotovljeno. Toda v takih primerih se sme dajati renta nedolžni rodbini, ki jo je zavarovane vzdrževal s svojim delom, ako živi stalno v državi.

§ 71.

Če si pridobi oseba, ki uživa rento za nezgodo, pravico do rente za onemoglost ali starost, se ji zmanjša renta za onemoglost ali starost za dve tretjini zneska rente za nezgodo, če sta pa te dve tretjini toliko, kolikor bi znašala renta za onemoglost ali starost, ali če sta večji od nje, se ne izplačuje invalidna ali starostna renta.

§ 72.

Osrednji urad in njegovi krajevni organi smejo s pristankom zavarovanečevim, odnosno invalidovim, a v breme hranarine ali rente, odrediti posebno zdravljenje, da se prepreči pojav onemoglosti, odnosno da se onemogli zavarovanec usposobi za pridobivanje.

Namesto invalidske ali starostne rente se sme rentnik s svojim pristankom nastaniti v domu za onemogle ali pa se mu sme kako drugače zagotoviti popolno ali delno vzdrževanje.

§ 73.

Če zavarovana oseba ali uživalec rente umre, dobiva njegova rodbina, ako nima že pravice do

rent po XI. poglavju tega zakona zaradi smrti vsled nezgode, te-le pomoči:

- pogrebno, ako nima pravice do pogrebne po § 45. tega zakona, in sicer za zavarovane v tridesetkratnem znesku poslednje zavarovane mezde, za rentnika pa v znesku 30 % njegove rente;
- dečo rento za vsakega zakonitega in nezakonitega ali pred onemoglostjo zakonsko usvojenega otroka pod 16. letom, dokler otrok ne dovrši 16. leta starosti, v letnem znesku ene četrtine roditeljske pravice do rente, odnosno roditeljske rente;
- podporo vdovi, in sicer rento za 3 leta v letnem znesku ene četrtine moževe rente ali pravice do rente. Vdovcu, ki nima sam pravice do večje rente, se daje ta podpora samo, ako je onemogel v zmislu tega zakona in ga je umrla žena vzdrževala.

Deče rente in vdovska podpora ne smejo skupaj presežati zneska rente, do katere bi imel umrli zavarovanec pravico po § 67. in ne glede na rok čakanja po § 65. ali katero je umrli rentnik užival. V tem primeru se morajo rente sorazmerno znižati.

Ako je več vdov, ki imajo pravico do podpore, se deli znesek podpore na enake dele.

§ 74.

Vdova — zakonita ali nezakonita — nima pravice do rente:

- ako je stopila v zakon šele, ko je nastopila onemoglost, razen če ima iz tega zakona zakonite ali pozakonjene otroke;
- ako je od svojega moža zakonito ločena ali je neposredno pred smrtjo svojega moža leto dni živel ločeno od njega, razen če ima pravico do vzdrževalnine, katero ji je prisodilo sodišče. V poslednjem primeru se plačuje podpora na leto največ do zneska vzdrževalnine;
- ako ni trajal nezakoniti zakon popolnoma leto dni in je ostal brez otrok.

Noben rodbinski član nima pravice do pomoči, ako je sodno ugotovljeno, da je namerno provzročil zavarovanečovo smrt ali je bil udeležen pri njej.

§ 75.

Kolikor ni z dečjimi rentami in vdovsko podporo izčrpan maksimalni znesek teh rent in podpor po § 73., se dodeljuje ena četrtina tega zneska roditeljem ali dedu in babici, ako so onemogli in ne uživajo nobene večje pomoči po tem zakonu in ako je skrbel za njih vzdrževanje pretežno umrli zavarovanec, in sicer dokler so vezani na podporo, a največ za 3 leta po smrti umrlega zavarovaneč.

Ako ni roditeljev, odnosno deda in babice, se sme ena četrtina tega zneska, preostala od maksimalnega zneska po § 73., dodeliti vnučadi ali bratom in sestram pod 16. letom, če je za njih vzdrževanje pretežno skrbel umrli zavarovanec, dokler so vezani na podporo, a največ za 3 leta po smrti umrlega zavarovaneč.

Roditelji imajo prednost pred dedom in babico, vnučad pred brati in sestrami.

§ 76.

Deče rente in vdovske podpore teko od smrtne dne zavarovanečevega, odnosno rentnikovega, podpore za ostale sorodnike, čim dobe pravico do njih, ter prestanejo s potekom določenega roka, v vsakem primeru pa s smrtjo uživalčeve.

Vdova izgubi z možnostjo pravico do podpore.

§ 77.

V državni proračun se postavi vsako leto vsota, iz katere se zvišujejo one invalidske in starostne rente, ki ne dosežajo 1500 dinarjev na leto, kakor tudi one deče rente in vdovske podpore, ki ne dosežajo zneska, ustrežajočega tej renti. Rente zvišuje osrednji urad za zavarovanje delavcev na podstavi pravilnika, ki ga odobri minister za socialno politiko, in sicer v mejah odobrene vsote.

§ 78.

Zavarovane ženske, ki se omože, pa v roku pol leta pred omožitvijo ali dveh let po njej trajno prestanejo biti zavezane zavarovanju ter ne podaljšajo zavarovanja prostovoljno, imajo pravico do povračila zanje vplačanega prispevka, toda največ do enoletnega zneska svoje pravice do rente. Ta pravica se mora zahtevati v enem letu od dne, ko stopijo iz obveznosti zavarovanja, sicer mine.

§ 79.

Osebe, ki dovrše 70. leto starosti, preden pridobijo pravico do starostne rente, imajo pravico do brezobrestnega povračila vsega zanje vplačanega prispevka za to zavarovanje za prvih 200 tednov in do polovice prispevka, vplačanega po 200. tednu. Ako so že dovršile čas čakanja za invalidsko rento, imajo pravico, namesto tega podaljšati zavarovanje, da pridobijo pravico do starostne rente. V tem primeru je delodajalec zavezan še nadalje plačevati svoj del prispevkov.

§ 80.

Osebe, katerih obveznost zavarovanja je prestala, ker je zanje vplačanih vsaj 100 tedenskih prispevkov, smejo prostovoljno podaljšati zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, in sicer največ v onem mezdnem razredu, v katerem so bile, ko je obveznost prestala, ne glede na to, ali bivajo v državi ali v inozemstvu.

§ 81.

Ako zavarovana oseba, za katero še ni vplačanih 200 tedenskih prispevkov, v 3 zaporednih koledarskih letih ni plačala nobenega prispevka, izgubi vse pravice iz tega zavarovanja. Ako postane ta oseba iznova zavezana zavarovanju, se smatra, kakor ne bi bila prej sploh zavarovana.

§ 82.

Ako je za koga že vplačanih 200 tedenskih prispevkov, izgubi vse pravice iz zavarovanja, če ni bil potem v 1 koledarskem letu vplačan noben prispevek zanj ali če v 2 zaporednih koledarskih letih ni vplačanih vsaj 20 ali če v 3 zaporednih koledarskih letih ni vplačanih vsaj 40 tedenskih prispevkov.

Tedni prostovoljnega zavarovanja se štejejo tukaj samo dva za enega.

Za tedne prispevkov se štejejo v zmislu tega paragrafa vsi tedni, vstevni po § 68., nadalje čas, o katerem delavec dokaže, da je bil zaposlen v obratu, ki ga je zavezal zavarovanju, dasi prispevki niso plačani, in naposled čas, ko je bil zavarovanec onemogel v zmislu tega zakona ali je užival rento vsled nezgode, večjo od polovice popolne rente.

Pravice, izgubljene po tem paragrafu, se povrnejo, ako postane zavarovanec pred pretekom 5 let po izgubi zopet zavezan zavarovanju in iznova dovrši čas čakanja 50 tedenskih prispevkov. Takšno zavarovanje se smatra za nadaljevanje prvega zavarovanja.

Ako pa postane tak zavarovanec šele po 5 letih zavezan zavarovanju, se smatra, kakor da prej sploh ni bil zavarovan.

§ 83.

Če prestopi kdo, ki je bil zavarovan pri pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani ali pri drugem zavodu po § 120., k osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, se šteje ves čas zavarovanja, ki ga je prebil pri teh zavodih, za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt pri osrednjem uradu z onimi razredi, v katerih bi bil v tem času zavarovan po tem zakonu.

Od dne, ko se uvede zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, se omeji pravica do povračila premij po § 25. zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev na bivšem avstrijskem ozemlju v toliko, da se ne povrača oni del vplačanih premij, ki bi pripadel zavarovani osebi, ko bi bila zavarovana po tem zakonu.

Če prestopi kdo iz osrednjega urada k pokojninskemu zavodu, odnosno k kateremukoli zavodu po § 120., kakor tudi če prestopi iz enega teh zavodov k drugemu, se všteje čas zavarovanja, ki ga je prebil, toda ne več nego 10 let, v zavarovanje pri novem zavodu; vendar pa se morajo tako pridobljene pravice določiti sorazmerno s prispevki, ki so zanj vplačani pri osrednjem uradu, odnosno starem zavodu, in z onimi prispevki, ki bi se morali zanj plačati po načelih zavarovalne tehnike v istem času pri zavodu, kateremu je pristopil.

Pri tem vštevanju se mora 13 tednov računati za 3 mesece.

Kako naj se vrši obračun med osrednjim uradom in zavodom in obratno, odnosno med zavodi, kakor tudi točnejše odredbe o vštevanju let predpiše z naredbo minister za socialno politiko.

XI. poglavje.

Podpore in rente ob nezgodah.

§ 84.

Namen zavarovanju zoper nezgode je, da se povrne ona škoda, ki je nastala zbog telesne po-

škodbe ali smrti, provzročene z nezgodo, ako je zadela nezgoda zavarovano osebo pri delu ali pri takem poslu, ki ga opravlja po nalogu delodajalčevem ali po nalogu njegovega pooblaščenca ali v interesu obrata.

Istotako se mora dati odškodnina tudi za nezgodo, ki zadene zavarovano osebo na poti od stanovanja do delovišča in nazaj, kolikor zavarovane ne prekine te poti v lastnem interesu ali iz razlogov, ki niso v zvezi z delovnim razmerjem.

Mornarjem in rečnim brodarjem se daje odškodnina tudi za nezgode, ki jih zadenejo pri poslu na domači ladji, najsi ne pripadajo njeni posadki, istotako za nezgode, ki zadenejo domače mornarje, ostale brez sredstev, ko se vračajo domov ali če jih sprejme na krov domača ladja, toda ne za nezgode, ki jih zadenejo v času, ko so zunaj ladje na dopustu ali ko se brez dovolitve oddalijo od ladje.

Za nezgodo se smatra tudi obolenje za kolero, kugo, rumeno mrzlico in beriberi, ki se prime mornarjev ob izvrševanju njih posla, nadalje zastropitev s svincem, živim srebrom in fosforjem, kolikor je nastopila zastropitev vsled opravila s temi tvarinami v obratu.

Minister za socialno politiko sme sporazumno s prizadetimi ministri razširiti odškodnino tudi na obrtne zastropitve z drugimi tvarinami.

§ 85.

Za nezgodo, ki je združena s telesno poškodbo, pripada zavarovancu ta-le odškodnina:

1.) brezplačna zdravniška pomoč, zdravila in pomožne priprave za zdravljenje na način, predpisan v točkah 1. in 2. § 45.;

2.) hranarina po točki 3. § 45. do konca zdravljenja, najdalje do konca 10 (desetih) tednov po poškodbi;

3.) renta, dokler traja nesposobnost za delo ali zmanjšek sposobnosti za delo, izza 11. tedna ali, če prej preste izplačilo hranarine, omenjene v točki 2., od časa, ko se ustavi hranarina.

Renta znaša ob popolni nesposobnosti za delo in za čas, dokler traja, kot popolna odškodnina, zavarovani letni zaslužek zavarovancev; ob deloma zmanjšani sposobnosti za delo pripada zavarovancu za čas, dokler traja zmanjšek njegove sposobnosti za delo, oni del popolne rente, ki sorazmerno ustreza izgubljeni sposobnosti za delo. Toda do take delne odškodnine ima poškodovanec pravico samo, ako preseže zmanjšek njegove sposobnosti za delo 10 %.

Ako zadene zavarovanca, ki uživa delno rento, nova nezgoda, je treba odškodnino določiti na podstavi vseh posledic nezdod in po zaslužku, ki je vzet za osnovo določitvi prve rente, razen ako je bil ob času poslednje nezdode poškodovančev zaslužek večji.

Ako je postal poškodovanec vsled nezdode ne samo za delo nesposoben, nego je tudi tako onemogel, da zahteva stalno oskrbo in strežbo, je renta, dokler traja onemoglost, zvišati največ za eno tretjino njegovega zavarovanega letnega zaslužka.

§ 86.

Ako zavarovane umre vsled nezdode, se mora, ne glede na čas, ko je nastopila smrt, razen odškodnine, ki mu je dana po § 85., izplačati še:

1.) pogrebina v znesku, določenem v IX. poglavju tega zakona;

2.) letna renta, ki se mora izplačevati rodbini umrlega zavarovanca po §§ 87. do 92. od dne smrti.

Ako zavarovane, ki uživa delno rento, umre vsled ponovne poškodbe, se določi renta njegovih sorodnikov na podstavi zaslužka, ki se je vzel za osnovo določitvi rente ob prvi poškodbi, razen ako je bil zavarovanečev zaslužek, uživan ob času ponovne nezdode, večji.

Ista podpora se dá rodbini mornarja, ki je bil na potopljeni ali pogrešani ladji, ako je minilo od dne, ko se je ladja potopila, ali od poslednje vesti o pogrešani ladji, leto dni ter ni došla verodostojna vest o življenju pogrešanega zavarovanca. Urad sme v tem primeru zahtevati od rodbine prisego pred sodiščem, da nima o pogrešanem zavarovancu nobenih drugih vesti razen prijavljenih.

Renta teče od dne, ko se je ladja potopila, pri pogrešanih ladjah pa od 15. dne, odkar je došla zadnja vest o pogrešani ladji, prestane pa, če se dokaže, da zavarovane, ki se je smatral za pogrešanega, živi.

§ 87.

Renta obdovelega zakonite ali nezakonite žene znaša do njene smrti ali ponovne možitve eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka zakonskega druga, umrlega vsled nezdode.

Renta obdovelega moža — ako je bila njegova žena zavarovana in ga je, vsled popolne ali delne nesposobnosti za delo, vzdrževala — znaša, dokler traja njegova nesposobnost za delo, eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka žene, umrle vsled nezdode.

Renta preostale dece, zakonite ali nezakonite, kakor tudi renta dece, pred poškodbo zakonito vzete za svojo, znaša do dovršenega 16. leta za vsakega otroka eno četrtno zavarovanega letnega zaslužka umrlega roditelja. Za sirote brez roditeljev in za otroke, ki so osiroteli naknadno, znaša renta eno tretjino zavarovanega zaslužka za vsakega otroka.

§ 88.

Žena, ki uživa rento, dobi kot odpravnino (izplačilo v enem znesku), ako se omoži iznova, enoletni zavarovani zaslužek svojega umrlega zakonskega druga.

Ako je več žen, ki imajo pravico do vdovskih rent, se deli znesek na enake dele.

Ako ostanejo otroci brez očeta in matere, pa sta jim bila oba roditelja zavarovana, se vzame za osnovo njih rente zaslužek onega roditelja, ki je imel večji zaslužek.

Otroci umrlega zavarovanca, čigar vdova nima pravice do rente, se smatrajo glede določitve rente za sirote brez roditeljev.

Ako se otroci, ki uživajo rento, oskrbujejo ob javnih stroških v zavodu, se nalaga njih renta za čas, ko bivajo v zavodu, na obresti.

Za otroke, ki uživajo rento, se sme zaradi nadaljevanja njih učenja dovoliti renta, odnosno podpora, tudi za čas preko 16. leta njih starosti do polnoletnosti.

§ 89.

Žena nima pravice do vdovske rente:

a) če je nastopila moževa smrt pred zakonom, sklenjenim po nezdodi, razen če ima iz tega zakona zakonite ali pozakonjene otroke;

b) če je od svojega moža zakonito ločena ali če je živela neposredno pred smrtjo svojega moža leto dni ločeno od njega, razen če ima pravico do vzdrževalnine (alimentacije), katero ji je prisodilo sodišče. V tem primeru se plačuje renta največ do zneska vzdrževalnine;

c) nezakonita žena, če ni živela pred nezdodo leto dni v skupnem gospodarstvu z umrlecem ali mu ni rodila otroka.

§ 90.

Roditelji, ded in babica zakonitih ali nezakonitih otrok, odnosno vnučadi, dobivajo, ako je za njih vzdrževanje pretežno skrbel oni, ki je vsled nezdode umrl, kot letno rento do dovršenega 16. leta starosti eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka umrlega zavarovanca.

Vnučad, bratje in sestre dobivajo, ako je za njih vzdrževanje pretežno skrbel oni, ki je vsled nezdode umrl, kot letno rento do dovršenega 16. leta starosti eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka umrlega zavarovanca.

§ 91.

Letne rente preostalih svojcev ne smejo presežati skupaj vsega zavarovanega zaslužka umrlega zavarovanca. Ako bi bil znesek rent večji od tega, je treba letne rente zakonskih drugov in otrok sorazmerno znižati.

Roditelji, ded in babica, vnučad, bratje in sestre imajo pravico samo, ako in kolikor rente preživelega zakonskega druga in preostalih otrok ne dosežajo najvišjega zneska. Njih rente ne smejo presežati ene tretjine zavarovanega letnega zaslužka, četudi je več pravnih upravičencev. V takem primeru imajo roditelji pravico do rente pred dedom in babico, ded in babica pred vnučad, vnučad pa pred brati in sestrami.

Rente otrok, vnučadi, bratov in sester se morajo podaljšati tudi po 16. letu starosti, ako so vsled telesne ali duševne hibe nesposobni za vsako pridobitno delo.

§ 92.

Ako je poškodovani zavarovane namerno provzročil poškodbo, izgubi vsako pravico do odškodnine za to poškodbo. Ako pa poškodovanec umre, dobiva njegova rodbina vendarle zakonite podpore in rente. Toda če je poškodbo namerno provzročil sorodnik, ki ima po zakonu pravico do rente, izgubi tak sorodnik vsako pravico do odškodnine, ako zavarovane umre vsled poškodbe.

§ 93.

Zavarovani letni zaslužek v zmislu tega zakona je enak tristokratnemu povprečnemu znesku zava-

rovane mezde (§ 21.) poškodovančeve v poslednjem letu pred nezdodo. Ako pa poškodovanec v letu pred nezdodo ni bil zavarovan za 30 tednov, se računi povprečni znesek zavarovane mezde na podstavi 30 tednov tako, da se jemlje za čas, ki manjka do 30 tednov, v račun zavarovana mezda onih nameščenecv, ki so v istem ali podobnem obratu iste vrste in ob istem času opravljali podoben posel.

Pri vajencih, vežbenikih in osebah, ki vsled nedovršene izobrazbe sploh ne dobivajo plače ali mezde ali jo dobivajo samo manjšo od običajne, se mora, ako jim je sposobnost za delo zmanjšana preko 33 1/3 % in ako umro v letu, ko dovršujejo 18. leto starosti, odnosno v onem letu, v katerem bi morali po tem letu dovršiti svojo izobrazbo, uradoma zvišati določena renta tako, da se vzame za osnovo izračunu rente povprečna zavarovana mezda polnplačanih nameščenecv v tej dobi življenja, ki opravljajo isti posel, katerega se je poškodovani ali umrli zavarovane učili.

Ako se vsled zmanjšane draginje povprečna zavarovana mezda vseh zavarovanih oseb (§ 21.) zmanjša za več nego 10 %, sme minister za socialno politiko po zaslišanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev odrediti hkrati z izpremembo mezd njih razredov tudi zmanjšek tekočih rent, določenih na podstavi starih mezdnih razredov.

§ 94.

Za zdravljenje poškodovančeve skrbi do popolne ozdravitve pristojni okrožni urad za zavarovanje delavcev, odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Ako poškodovanec namerno zaprečuje ali zavračuje zdravljenje, ima okrožni urad, odnosno blagajna, pravico, da ga na račun njegove rente pošlje v bolnico ali v zdravilišče; v tem primeru mora dati članom njegove rodbine podporo, določeno v petem odstavku § 54.

Ako je po zdravniškem mnenju za ugotovitev pravice poškodovančeve do odškodnine treba opazovanja v bolnici ali v zdravilišču, se sme to odrediti, in sicer ob stroških urada, odnosno blagajne.

Ako se poškodovanec brez zakonitih ali drugih važnih razlogov ne pokorava odredbam osrednjega urada ali njegovih krajevnih organov, mu sme urad rento deloma ali popolnoma odvzeti. Isto pravico ima urad, ako se poškodovanec brez važnih razlogov ne dá zdravniško pregledati, da bi se ugotovila njegova nesposobnost za delo.

Po dovršenem zdravljenju sme osrednji urad za zavarovanje delavcev poškodovancu, samo z njegovim pristankom, namesto rente določiti brezplačno oskrbo v zdravilišču. V tem primeru mu sme urad povrniti škodo, ki je morda nastala zaradi podaljšanega zdravljenja.

§ 95.

Vse stroške, ki jih provzroča zdravljenje in izplačevanje hranarine, trpi izza 5. tedna zavarovanje zoper nezdode, do začetka 5. tedna pa zavarovanje zoper bolezen.

Zavarovanje zoper nezdode trpi tudi pogrebina zavarovanca, ki je umrl vsled nezdode.

Ako se mora zdraviti poškodovanec, ki ni zavarovan po tem zakonu zoper bolezen, mu je istotako dati podporo v zmislu točk 1.) in 2.) § 85. Toda v tem primeru mora delodajalec vrednost danih podpor od dne nezdode do konca 4. tedna povrniti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev.

§ 96.

Ako je delodajalec ali njegov pooblaščenec namerno provzročil nezdodo, mora vse stroške nezdode povrniti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev.

Ako se pripeti nezgoda zato, ker ni delodajalec ali njegov pooblaščenec — za čigar postopek je delodajalec odgovoren, kolikor se opira na njegov nalog — ukrenil varnostnih odredb, predpisanih po zakonu ali oblastvu, mora vse stroške nezdode povrniti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev. Ako je pooblaščenec to opustil v svojem rednem področju zoper navodilo delodajalčeve, zadeva obveznost, da se povrne škoda, izključno pooblaščenca.

Osrednji urad sme v takih primerih zahtevati glavnično vrednost priznane odškodnine.

Terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev po tem paragrafu se realizirajo po redni sodni poti. Zastarevajo v 3 letih od dne, ko postane izvršna kazenska razsodba, ki je ugotovila kaznivo dejanje, odnosno opustitev delodajalčeve ali pooblaščenčeve.

§ 97.

Delodajalec ali lastnik podjetja ni dolžan, dati odškodnine onim, ki so zavarovani po tem zakonu, ali njih rodbini. Ako pa je delodajalec ali njegov pooblaščenec, za čigar postopek je delodajalec odgovoren, s kazensko obsodbo spoznan za krivca nastale nezgode, je tak delodajalec dolžan, dati odškodnino zavarovancu ali njegovim sorodnikom.

V takih primerih se sme odškodnina zahtevati samo za oni znesek, za katerega poškodba, prisojena po redni sodni poti, preseza odškodnino, ki pripada zavarovancu ali njegovim sorodnikom po tem zakonu.

Ako pripada zavarovancu ali njegovim sorodnikom vsled nezgode pravica do odškodnine po tretji osebi, prehaja ta pravica do zneska dejanske izdanih podpor in odškodnin na osrednji urad za zavarovanje delavcev.

§ 98.

Pravica do odškodnine, omenjena v §§ 96. in 97. tega zakona, se sme tudi realizirati civilnopravno in brez izvršne kazenske obsodbe, ako ni bila taka obsodba mogoča iz vzroka, ki tiči v osebnosti onega, kateri je s kaznivim dejanjem ali opustitvijo povzročil poškodbo.

Terjatve osrednjega urada za zavarovanje delavcev po § 96. zastarajo v tem primeru v 3 letih po nezgodi.

XII. poglavje.

Prijavljanje in preizkušanje nezgod.

§ 99.

Delodajalec ali njegov pooblaščenec mora o vsaki nezgodi, ki se pripeti v obratu in ki bo imela bržkone za posledico smrt ali zmanjšek sposobnosti za delo, kateri traja več nego 3 dni, izvesti oziroma izvesti, v 24 urah, ko zve zanjo, vložiti prijavo po predpisanem obrazcu pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, odnosno pri blagajni za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Delodajalec je odgovoren, ako njegov pooblaščenec ne izvrši prijave.

Delodajalec ali njegov pooblaščenec mora ob vsaki taki nezgodi takoj pozvati zdravnika, ki izjavi v poročilu, katero je treba sestaviti o nezgodi, ali utegne poškodba povzročiti smrt ali zmanjšati sposobnost za delo, in koliko časa bo trajalo zdravljenje.

Ako se pripeti taka nezgoda na ladji ob potovanju, jo je vpisati in na kratko popisati v dnevniku ladje, ako pa za ladjo ni obveznosti, da bi vodila dnevnik, v posebnem izkazu o nezgodah na ladji. Prepis vsakega vpisa je treba dati v prvem pristanišču overiti po pristaniškem, odnosno konzularnem uradu ter ga poslati pristojnemu okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev, odnosno blagajni za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Predpisi četrtega odstavka ne veljajo za ladje, omenjene v petem odstavku § 3.; te ladje morajo prijaviti nezgodo, čim prispejo v pristanišče.

§ 100.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev (odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij) mora odločiti takoj, ko prejme prijavo o nezgodi ali zve drugače zanjo, ali naj se izvrši preiskava o tej nezgodi.

Preiskava se mora izvršiti na licu mesta v primerih, na katerih podstavi se bo verjetno zahtevala po tem zakonu odškodnina (renta), ali o katerih je zahteval preiskavo osrednji urad za zavarovanje delavcev.

Okrožni urad (blagajna) sme izvršiti preiskavo po svojih lastnih organih ali pa sme zahtevati, naj jo izvrši po kraju obrata pristojno redarstveno (policijsko), rudarsko, pomorsko ali pristaniško oblastvo.

Stroške teh preiskav plačuje osrednji urad za zavarovanje delavcev in ti stroški se morajo postaviti v proračun upravnih stroškov osrednjega urada.

O času preiskave je pravočasno obvestiti delodajalca, poškodovanca, odnosno ob smrtni nezgodi njegovega najbližjega sorodnika, in pristojnega obrtnega nadzornika (inspektorja rada), tako da lahko osebno ali po zastopnikih sodelujejo pri njej. Na preiskavo se smejo pozvati tudi zdravnik, ki zdravi poškodovanca, in drugi strokovnjaki. Poškodovanec ima pravico, da je zastopan pri preiskavi.

Preiskava se razen ugotovitve osebnih podatkov poškodovanega ali umrlega zavarovanca razteza tudi na to-le:

- 1.) na čas in vzrok nezgode;
- 2.) na narav in posledice nezgode;
- 3.) na kaznivo dejanje, malomarnost ali nepazljivost delodajalca ali njegovega pooblaščenca, poškodovanca ali tretjih oseb.

Ako je izvršilo preiskavo redarstveno, rudarsko, pomorsko ali pristaniško oblastvo, mora zapisnik o preiskavi v 8 dneh vročiti pristojnemu okrožnemu uradu.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev (odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij) mora vsak zapisnik o preiskavi dopolniti s podatki, ki jih je ugotoviti s primernim postopkom:

- 1.) o starejših telesnih hibah poškodovančevih in posledicah starejših poškodb;
- 2.) o zavarovanem zaslužku poškodovanega ali umrlega člana;
- 3.) o pravicah upravičenih sorodnikov poškodovanega ali umrlega člana po tem zakonu;
- 4.) o znesku rente, ako jo ima poškodovani ali umrli član eventualno vsled prejšnje poškodbe ali jo je imel.

§ 101.

Nezgodo, ki se pripeti na potovanju, odnosno izvun kraja obrata, mora zdravnik, ki je dal prvo pomoč, prijaviti v 24 urah onemu prvostopnemu policijskemu oblastvu, v čigar območju se je pripetila ali kjer je poškodovanec po nezgodi dobil prvo zdravniško pomoč.

Redarstveno oblastvo obvesti v takem primeru oni okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki je po kraju obrata pristojen.

Isto redarstveno oblastvo izvede v takem primeru tudi preiskavo, ki je popisana v § 100.

§ 102.

Postopek za prijavo in preiskavo nezgode, ki se pripeti zunaj naše države osebam, zavarovanim po tem zakonu, predpiše minister za socialno politiko z naredbo.

XIII. poglavje.

Postopek za določanje pomoči ob onemoglosti, starosti in smrti ali nezgodi.

§ 103.

Oni, ki zahteva rento ali podporo ali povračilo prispevkov iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, ali njegov pooblaščenec mora prijaviti svojo zahtevo pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev ali kateremkoli okrožnem uradu, kolikor pa se tičejo zahteve delavcev prometnih podjetij, tudi pri blagajni za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Ako se prijava ne predloži pristojnemu krajevnemu organu osrednjega urada, jo je treba temu nemudoma vročiti, prijavitelja pa obvestiti o tem.

Na isti način se sme s prijavo realizirati tudi pravica do odškodnine za nezgodo, ako ni ugotovljena že na podstavi prijave in preizkušena po XII. poglavju. Ta prijava se mora vložiti v enem letu, odkar so se pojavile posledice nezgode, najkasneje pa v 2 letih po nezgodi.

Pri obrtnih zastupitvah se mora vložiti prijava v 1 letu, odkar je nameščenec izstopil iz obrata, v katerem je delal s strupenimi tvarinami, pri pogrešanih mornarjih v 2 letih, odkar se je pričela pravica rodbine do rente (§ 86., četrti odstavek).

§ 104.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev, odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, ugotovi, ko prejme prijavo, vse okoliščine, potrebne za odmero pomoči in odškodnin, ter ima v ta namen pravico, zahtevati potrebna pojasnila od delodajalca in drugih oseb. Ako zahteva kdo rento zaradi onemoglosti ali nesposobnosti za delo, je urad upravičen zahtevati, da ga preišči njegov zdravnik.

Na podstavi zapisnika o preiskavi nezgode in na podstavi prijave delodajalčeve o nezgodi (XII. poglavje), odnosno na podstavi prijave po § 103. in dobljenih podatkih izda okrožni urad, odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, v svojem področju, ki ga je treba natančneje predpisati s statutom, odločbo:

- 1.) o določitvi bolezenskih podpor ob nezgodi po točkah 1. in 2. § 85.;
- 2.) o določitvi in nakazilu začasnih rent ob nezgodi ali onemoglosti (§ 105.);
- 3.) o povračilu premije (§§ 78. in 79.);
- 4.) o določitvi in izplačilu pogrebne (§§ 73., točka a), § 85., točka 1.);

- 5.) o določitvi in izplačilu podpor vdovi in sorodnikom (§ 73., točka c, in § 75.).

Odločba o rentah se opira na izpričevalo onega zdravnika, ki je zdravil onemoglega ali poškodovanega zavarovanca, in na izpričevalo zdravnika okrožnega urada, odnosno blagajne.

Zoper te odločbe se sme po uradu ali blagajni vložiti pritožba pri sodišču delavskega zavarovanja v 15 dneh po vročitvi. Pritožba ne ustavlja izvršitve.

Po izdanih potrebnih odločbah se mora predmet z vsemi potrebnimi podatki vred takoj poslati osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev zaradi odmere in nakazila stalnih osebnih in trajnih rodbinskih rent.

§ 105.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev, odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, kakor tudi osrednji urad za zavarovanje delavcev morajo odločiti nemudoma, in sicer v primeru poškodbe, ki je združena z nesposobnostjo za delo ali z zmanjškom delovne sposobnosti tako, da more poškodovanec v času, ko se mu ustavi hranarina (točka 2. § 85.), že potegniti prvi dospel znesek svoje rente.

Ako se trajna onemoglost ali nesposobnost za delo ali stopnja zmanjška delovne sposobnosti ne more ugotoviti dokončno, kakor tudi ako se mora začasno onemogli ali poškodovani član zdraviti še nadalje, se mora zanj določiti začasna renta. Začasne rente določa okrožni urad za zavarovanje delavcev, odnosno blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, in sicer sam, odnosno sama, največ za 2 leti od dne, ko je nastopila onemoglost ali se je pripetila nezgoda.

§ 106.

Za odločanje o rentah, podporah in odškodninah smejo ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev in ravnateljstva okrožnih uradov za zavarovanje delavcev in blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij izvoliti posebne odbore štirih oseb, izmed katerih sta dve zastopnika zavarovančeva, dve pa zastopnika delodajalčeva (rentni odbor).

Ta odbor odloča samo enoglasno. Ako se taka odločba ne more skleniti enoglasno, odloči ravnateljstvo urada, odnosno blagajne.

§ 107.

Ako spozna rentni odbor, odnosno ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev, da prijavljena zahteva, odnosno prijavljena nezgoda, ne daje pravice do rente, podpore ali odškodnine, se mora odločba z razlogi vred vročiti interesentom in pristojnemu krajevnemu organu.

Ako se pravica prizna, je treba obenem določiti višino rente, podpore ali odškodnine. Odločba mora v tem primeru poleg določenega zneska rente, podpore ali odškodnine obsežati tudi izračun, ki ji je služil za podstavo, ob nesposobnosti za delo, odnosno zmanjšku delovne sposobnosti vsled nezgode, pa še ono stopnjo delovne sposobnosti, ki se je vzela za podstavo odškodnine.

Zoper te odločbe se sme po pristojnem okrožnem uradu, odnosno blagajni, vložiti pritožba pri sodišču delavskega zavarovanja v 3 mesecih po vročitvi.

Pritožba ne ustavlja izvršitve.

Ako okrožni ali osrednji urad za zavarovanje delavcev brez razloga zavlačuje odločbo o pravici do odškodnine, se sme pravni upravičenec obrniti neposredno na sodišče delavskega zavarovanja, da realizira svojo pravico. Ako spozna sodišče delavskega zavarovanja, da urad z odločbo neopravičeno odlaga, mu sme z izključitvijo pritožbe določiti rok, do katerega je dolžan, izreči odločbo. Ako urad v določenem roku ne izda odločbe, odloči sodišče meritorno o zahtevi pravnega upravičenca.

§ 108.

Delodajalci morajo na zahtevo osrednjega ali okrožnega urada za zavarovanje delavcev v 8 dneh dati na razpolago podatke, ki se zahtevajo od njih zaradi določitve odškodnine.

Ako delodajalec ne predloži zahtevanih podatkov niti na ponovno zahtevo v nadaljnjih 5 dneh, je osrednji ali okrožni urad za zavarovanje delavcev upravičen, ob stroških delodajalčevih poslati na lice mesta svojega organa, da zbere potrebne podatke (§ 16.).

§ 109.

Rente in podpore se izplačujejo v mesečnih obrokih vsak mesec in naprej.

10.) da ustvarja prihrano za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt;

11.) da po lastnih organih izterjuje svoje terjatve;

12.) da rešuje sporna vprašanja, ki spadajo po tem zakonu v njegovo področje;

13.) da izdaja potrebne odločbe za izvajanje po veljavnih zakonih določenih in predpisanih higienskih in tehničnih odredb za zaščito življenja in zdravja nameščenec in preprečevanje nezgod; da kontrolira izvajanje svojih odredb kakor tudi odredb obrtnih oblastev in obrtnih nadzornikov (inspektorjev rada) in izvajanje zakonskih naredb v tem oziru;

14.) da uredi službene, plačilne in pokojninske razmere svojih nameščenec in nameščenecv okrog njih uradov za zavarovanje delavcev.

§ 123.

Krajevni organi osrednjega urada za zavarovanje delavcev morajo vzajemno delovati pri podpiranju in kontroli bolnih zavarovanih članov ter nadzirati, ali delodajalci in nameščenici izvršujejo svoje dolžnosti po tem zakonu.

Sporna vprašanja, ki utegnejo v tem oziru nastati med dotičnimi organi, rešuje ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 124.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev je javna ustanova, osnovana na načelu samouprave. Njegovi samoupravni organi so: glavna skupščina, ravnateljstvo in nadzorni odbor.

§ 125.

Glavno skupščino tvorijo odposlanci krajevnih organov, izvoljeni na glavnih skupščinah krajevnih organov tako, da volijo zavarovani člani in delodajalci v enakem številu svoje delegate ločeno izmed sebe, in sicer sorazmerno s številom zavarovanih članov.

Skupno sorazmerno število delegatov, način njih volitve, čas njih delovanja, način, kraj in čas sklica glavne skupščine, konstituiranje, področje in ugotavljanje sklepčnosti določa statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 126.

V področje glavne skupščine spada to-le: Glavna skupščina

1.) sprejema in izpreminja statut;

2.) določa višino podpor, ki jih je dajati ob boleznih, in odloča o zvišbi (odnosno razširitvi) ali znižbi podpor kakor tudi o načinu njih kritja; zvišuje ali znižuje odstotek prispevkov ob boleznih;

3.) sklepa o zvišbi in uporabi prihrane zavarovanja zoper bolezni;

4.) sklepa o postavljanju bolnic in sanatorijev, uradnih lekarn kakor tudi o vseh zadevah, ki se tičejo skrbstva za zdravje zavarovanih članov, ako je za to treba večje glavni; istotako o nakupu in prodaji nepremičnih imovin in prevzemu njih obveznosti, združenih z večjo obremenitvijo urada, katere znesek se določi s statutom;

5.) določa in izpreminja nevarnostne tabele za zavarovanje zoper nezgode;

6.) določa, kako se pobira in uporablja prihrana za zavarovanje zoper nezgode;

7.) določa, kako se pobira in uporablja prihrana ob onemoglosti, starosti in smrti;

8.) voli člane ravnateljstva in nadzornega odbora osrednjega urada za zavarovanje delavcev;

9.) določa letni proračun uprave;

10.) pregleduje letne zaključne račune; odloča o podelitvi, odnosno odklonitvi razrešnice (absolutorija);

11.) odloča o zadevah, ki spadajo po zakonu v njeno pristojnost, ali ki so ji dodeljene s statutom.

Sklepi pod 2.) veljajo samo, ako jih sprejmeta s tajnim glasovanjem dve tretjini odposlancev, prisotnih na glavni skupščini, sklepi o predmetih pod 1., 2., 5. in 9. pa veljajo šele, ko jih odobri minister za socialno politiko. Ako pri prvem določanju bolezenskih podpor ni dvetretjinske večine, odredi višino teh podpor, dokler se ne določi po redni poti, minister za socialno politiko.

§ 127.

Statut določa število članov ravnateljstva, ki ne sme biti večje od 36, kakor tudi število njih namestnikov. Voli jih glavna skupščina tako, da so posamezne kategorije delodajalcev in nameščenecv v ravnateljstvu zastopane sorazmerno. Pri tem volijo delodajalci in zavarovani člani posebe izmed sebe in na

paritetni podstavi, tako da so v ravnateljstvu delodajalci in zavarovani nameščenici v enakem številu.

Ravnateljstvo voli po vrsti in izmenoma za dobo, določeno s statutom, izmed delodajalskih in nameščenjskih članov ravnateljstva predsednika, ki obenem predseduje tudi glavni skupščini. Po istem načelu volijo delodajalski in nameščenjski člani ravnateljstva po enega podpredsednika.

Področje ravnateljstva se razteza na vse posle, ki niso z zakonom ali statutom pridržani glavni skupščini ali upravi (administraciji) osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Zdravniki okrognih uradov in blagajna za zavarovanje delavcev prometnih podjetij volijo izmed sebe stalen zdravniški sosvet iz največ 18 članov, ki je posvetovalni organ ravnateljstva glede skrbstva za zdravje zavarovanih članov. Ta stalni zdravniški sosvet sme delegirati v ravnateljstvo osrednjega urada 3 svoje člane, ki imajo glede skrbstva za zdravje zavarovanih članov posvetovalen glas.

Število članov ravnateljstva in stalnega zdravniškega sosveta, način njih volitve, doba njih delovanja, način, kraj in čas za konstituiranje, sklicevanje in vršenje sej ravnateljstva in stalnega zdravniškega sosveta, njiju področje in ugotavljanje sklepčnosti določa statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 128.

Glavna skupščina, in sicer delodajalski in zavarovski odposlanci ločeno, voli izmed sebe in po načelu paritete nadzorni odbor.

Število članov nadzornega odbora, način njih volitve, doba njih delovanja, konstituiranje in njih področje določa statut.

§ 129.

Predsednik in en podpredsednik osrednjega urada kakor tudi najmanj ena tretjina članov ravnateljstva, stalnega zdravniškega sosveta in nadzornega odbora se morajo voliti izmed oseb, ki stanujejo v kraju, kjer je nastanjen osrednji urad za zavarovanje delavcev.

§ 130.

Za opravljanje uradnih poslov postavlja ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev plačane osebe.

Službeno razmerje teh nameščenecv določi ravnateljstvo s službenimi in disciplinarnimi pravilnikom, njih prejemke pa s pravilnikom o prejemkih.

Nameščenici osrednjega urada za zavarovanje delavcev so javni uslužbenci; njih službeni položaj in prejemki ne smejo biti neugodnejši od položaja in plač državnih uradnikov in uslužbencev in zato se jim morajo vse pravice in ugodnosti kakor tudi vsi prejemki, vse doklade itd., ki jih uživajo državni nameščenici, zagotoviti z dotičnimi zakoni in s pravilniki o njih plači in službi. Istotako se mora z zakonom zagotoviti nameščencem-uradnikom osrednjega urada, da se jim, ako prestopijo v državno službo, vstavejo službena leta pri osrednjem uradu za leta državne službe.

Službeni in disciplinarni pravilnik kakor tudi pravilnik o prejemkih in pokojninah nameščenecv osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobri minister za socialno politiko.

§ 131.

Za odposlanca glavne skupščine, člana ravnateljstva in nadzornega odbora kakor tudi za nameščenca osrednjega urada se sme izvoliti samo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je zmožen srbskohrvatskega ali slovenskega jezika. Izvoliti se ne sme oni, ki ni dovršil 18. leta, ki je pod skrbstvom ali v konkurzu, ki je bil s sodno razsodbo obsojen zaradi hudodelstva ali pregreška, učenjenega iz koristoljubja, ali naposled oni, ki je bil obsojen na izgubo službe, odnosno političnih pravic, za dobo, določeno s sodno razsodbo.

Ako pride izvoljen član ravnateljstva ali nadzornega odbora ali nameščenec urada pod skrbstvo ali v konkurz ali se sodno kaznuje zaradi hudodelstva ali pregreška, učenjenega iz koristoljubja, ali se obsodi na izgubo službe, odnosno političnih pravic, ga ravnateljstvo urada razreši časti, odnosno odpusti iz službe brez vsake odškodnine.

Ako se uvede zoper člana ravnateljstva ali nadzornega odbora ali nameščenca urada kazenska preiskava zaradi hudodelstva ali pregreška, učenjenega iz koristoljubja, ga ravnateljstvo začasno odstavi (suspendira) do končane preiskave.

Zoper odločbo ravnateljstva o tej stvari je dopustna pritožba na ministra za socialno politiko, toda s tem se ne ustavlja izvršitev odločbe.

§ 132.

Predsednika ravnateljstva in ravnatelja osrednjega urada potrjuje v službi minister za socialno politiko.

§ 133.

Služba članov glavne skupščine, predsednika in članov ravnateljstva in nadzornega odbora je častna in kot taka ni spojena s posebno nagrado; toda denarni izdatki, učinjeni v uradnem poslu, se povračajo na način in v obsegu, ki ju določa statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Razen tega se jim sme zaradi zamude časa dajati posebna nagrada, ki jo na predlog ravnateljstva osrednjega urada za zavarovanje delavcev in v breme upravnih stroškov urada določa minister za socialno politiko.

§ 134.

O povračilu škode, ki sta jo povzročila z malomarnostjo ali zlorabo ravnateljstvo in nadzorni odbor osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ali so jo povzročili nameščenici urada, veljajo izdani zakoniti predpisi in povrnitev škode se mora izvršiti sodno.

§ 135.

Upravljanje (administracija) osrednjega urada za zavarovanje delavcev se vrši — kolikor ta zakon ne obseja o tem obveznih odredb — po odredbah statuta.

Statut mora obsežati v prvi vrsti določila:

1.) o sestavi glavne skupščine, ravnateljstva in njegovega predsedništva, nadzornega odbora kakor tudi stalnega zdravniškega sosveta; o volitvi samoupravnih organov s tajnim volilnim postopkom; o konstituiranju in področju samoupravnih organov; o načinu posvetovanja in sklepanja; o postopku pri upravljanju urada kakor tudi pri volitvi prisodnikov pri sodiščih delavskega zavarovanja, ki se morajo voliti s tajnim volilnim postopkom;

2.) glede zavarovanja zoper bolezni: o višini prispevkov; o višini in dajanju podpor; o ustanavljanju lekarn in zdravstvenih naprav; o nameščanju (postavljanju) in službenem razmerju zdravnikov; o organizaciji in poslovanju okroglih uradov za zavarovanje delavcev in blagajn za zavarovanje delavcev pri prometnih podjetjih kot krajevnih organov osrednjega urada; o področju in delovanju ekspozitur in organov krajevnega posredovanja zavarovanj, omenjenih v § 146. tega zakona, in o organizaciji ekspozitur; o postopku pri obračunavanju s krajevnimi organi; o zbiranju in uporabljanju prihran zavarovanja zoper bolezni; o načinu in postopku pri nalaganju imovine osrednjega urada in njegovih krajevnih organov; vobče o postopku pri zavarovanju zoper bolezni;

3.) glede zavarovanja za onemoglost, starost in smrt; o postopku pri določanju naknadnega prispevka delodajalčevega; o postopku pri ugotavljanju onemoglosti, pri določanju, priznavanju in dajanju rent in podpor; o delovanju in postopku krajevnih kot posredniških organov, njih kontroli in polaganju računov; o postopku pri zbiranju in uporabljanju zavarovalne rezerve; o načinu in postopku pri nalaganju imovine; in vobče o postopku pri zavarovanju za onemoglost, starost in smrt;

4.) pri zavarovanju zoper nezgode: o določanju nevarnostnih tabel; o postopku pri uvrščanju obratov v nevarnostne razrede in odstotke; o postopku pri ugotavljanju nezgod, pri določanju, priznavanju in dajanju podpor in rent; o delovanju in postopku krajevnih kot posredniških organov, njih kontroli in polaganju računov; o postopku pri zbiranju in uporabljanju zavarovalne rezerve; o načinu in postopku pri nalaganju imovine; in vobče o postopku pri zavarovanju zoper nezgode;

5.) o postopku osrednjega urada za zavarovanje delavcev glede izvajanja in kontrole zdravstvenih in tehničnih odredb za zaščito zdravja delavcev in za odvrčanje nezgod;

6.) o administraciji (upravljanju) osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov; o postavljanju in premeščanju nameščenecv; o ureditvi službenih in disciplinarnih razmerij kakor tudi pokojnin uradnikov in uslužbencev osrednjega urada in okroglih uradov za zavarovanje delavcev;

7.) o računovodstvu za vsako grano zavarovanja; o postopku, kako se vodi evidenca in zbirajo statistični podatki;

8.) o načinu, kako se sestavljajo, pregledujejo in odobrujejo letni zaključni računi;

9.) o postopku pri izpremembi statuta.

V pravilnik se ne smejo sprejeti odredbe, ki nasprotujejo zakonu in odredbam, izdanim na podstavi

zakona, ali ki nimajo zveze z namenom in nalogo zavarovanja.

§ 136.

Za kritje upravnih stroškov osrednjega urada za zavarovanje delavcev, v katere spadajo tudi prispevki urada za pokojninski fond, stroški za glavne skupščine, seje ravnateljstva in nadzornega odbora, stroški za preiskavo nezgod in stroški za sodišča delavskega zavarovanja, o katerih govori XIX. poglavje tega zakona, kakor tudi za kritje izdatkov za amortizacijo ustanovnih stroškov daje država subvencijo v znesku najmanj 1.000.000 dinarjev na leto za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt in 1.000.000 dinarjev za zavarovanje zoper nezgode, ki obremenja proračun ministrstva za socialno politiko, v čigar letni proračun jo je vstaviti.

V ta namen se proračun, sprejet na glavni skupščini osrednjega urada, predlaga v odobritev ministru za socialno politiko.

§ 137.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev vodi ločene račune, evidence in statistike za vsako grano zavarovanja.

Na podstavi sklepa glavne skupščine osrednjega urada se smejo v skupnem namenu dveh ali vseh gran zavarovanja ustanoviti skupne naprave (zavod), katerih izdatki in eventualni dohodki se dele na dotične grane zavarovanja sorazmerno z njih udeleževanjem pri učinjenih izdatkih.

Upravni stroški, kolikor niso pokriti z državno subvencijo po § 136., kakor tudi manipulacijski stroški osrednjega urada za zavarovanje delavcev, nadalje vsi upravni in manipulacijski stroški okrožnih uradov za zavarovanje delavcev se morajo porazdeliti na posamezne grane zavarovanja sorazmerno z vsoto letnih izdatkov za pomoči zavarovanja za bolezen, za pomoči in dotacijo premijske rezerve zavarovanja za onemoglost, starost in smrt in za odškodnino in dotacijo glavnice kritja zavarovanja zoper nezgode in letnih prispevkov vsake izmed teh gran zavarovanja. Izmed teh stroškov obremenjajo okrožne urade za zavarovanje delavcev samo nanje odpadajoči deli stroškov zavarovanja zoper bolezen.

Izredni manipulacijski izdatki: stroški za zasliševanje prizadetih oseb, prič, večakov in za strokovnaške preglede itd. obremenjajo ono grano zavarovanja, v katere interesu so učinjeni.

§ 138.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev sme kot pravna oseba prevzemati obveznosti ter pridobivati pravice. V področju, določenem z zakonom in statutom, zastopata urad pred oblastvi in tretjimi osebami kolektivno predsednik in ravnatelj, odnosno njiju namestnika. To pravno zastopanje se razteza tudi na one pravne posle, za katere je po drugih zakonih treba posebnega pooblastila.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev sme v vsakem času prevzeti zastopanje svojih krajevnih organov pred sodišči in oblastvi brez posebnega pooblastila.

XVII. poglavje.

Okrožni uradi za zavarovanje delavcev.

§ 139.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je krajevni organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegov namen je, da na način, določen s tem zakonom in statutom osrednjega urada za zavarovanje delavcev:

- 1.) izvršuje zavarovanje zoper bolezen in opravlja krajevne posle tega zavarovanja. V ta namen:
 - a) kontrolira delodajalca v izvrševanju prijavne dolžnosti;
 - b) vodi v evidenci zavarovane člane;
 - c) predpisuje in nabira prispevke ter skrbi, da se pobirajo;
 - d) daje podpore, nudi zdravljenje in oddaja pomožne priprave za zdravljenje ter odreja obolelim članom oskrbo v bolnicah;
 - e) vodi evidenco in statistiko o bolezenskih podporah;
 - f) zastopa osrednji urad za zavarovanje delavcev ter opravlja, ako je pooblaščen, v njegovem imenu posle pri sodiščih in drugih oblastvih;
- 2.) posreduje zavarovanje za onemoglost, starost in smrt. V ta namen:
 - a) vodi v evidenci zavarovane člane, predpisuje in nabira prispevke ter skrbi, da se pobirajo;
 - b) ugotavlja in izplačuječasne podpore in časne rente;

c) vodi evidenco in statistiko o primerih onemoglosti, starosti in smrti;

3.) posreduje zavarovanje zoper nezgode. V ta namen:

- a) kontrolira, ali izpolnjujejo delodajalci predpise o prijavljanju obratov, prijavljanju nezgod in dajanju podatkov glede zaslužka svojih nameščenec;
- b) vodi v evidenci osebe in obrate, v njegovem okrožju zavarovane zoper nezgode, posreduje pri prijavah po točki a), predpisuje in pobira prispevke ter skrbi, da se pobirajo;
- c) odreja preiskavo nezgod po svojih organih ali po drugih oblastvih; določa in izplačuječasne podpore in časne rente;
- d) vodi evidenco in statistiko nezgod;
- 4.) kot javna ustanova in organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev:
 - a) kontrolira izvajanje odločb osrednjega urada za zavarovanje delavcev, obrtnih oblastev in obrtnih nadzornikov (inspektorjev rada), izvajanje zakonskih naredb o odredbah za zaščito življenja in zdravja nameščenec in preprečevanje nezgod;
 - b) izterjuje po lastnih organih svoje terjatve po tem zakonu;
 - c) rešuje sporna vprašanja, ki spadajo po tem zakonu v njegovo območje.

§ 140.

Vse dohodke zbira in izdatke izplačuje okrožni urad v imenu in na račun osrednjega urada za zavarovanje delavcev; potemtakem se morajo tudi vse denarne zaloge okrožnega urada, ki niso potrebne za kritje tekočih izdatkov, izročiti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev.

S sklepom glavne skupščine okrožnega urada za zavarovanje delavcev se smejo od čistega letnega prebitka pri poslovanju okrožnega urada uporabiti tri četrtine za ustanovitev zaklada za dajanje večjih podpor, določenih z zakonom (§ 46.), in za ustanavljanje in vzdrževanje zdravstvenih naprav, ki jih upravlja ta okrožni urad. Sklepi o tej uporabi veljajo šele, ko jih odobri ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Letni primanjkljaj v poslovanju okrožnega urada mora pokriti osrednji urad za zavarovanje delavcev; ako pa se pokaže med letom, da razpoložna imovina okrožnega urada ne zadošča za redno dajanje podpor, mora ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev ta okrožni urad predjemoma založiti s potrebnimi denarnimi sredstvi.

§ 141.

Število, območja in sedeže okrožnih uradov za zavarovanje delavcev določa z odobritvijo ministra za socialno politiko glavna skupščina osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 142.

Zavarovani člani osrednjega urada za zavarovanje delavcev izvršujejo svoje pravice in dolžnosti po tem zakonu pri onem okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, v čigar območju opravljajo posel, v katerem so zaposleni; delodajalci pa pri onem okrožnem uradu, ki je pristojen za njih nameščenec. Za posadko ladij je pristojen oni okrožni urad, v čigar območju je luka, kamor pripada ladja.

Izjema so:

- 1.) nameščenici onih prometnih podjetij, za katera je ustanovljena posebna blagajna po tem zakonu (XVIII. poglavje);
- 2.) nameščenici obratov, ki začasno opravljajo dela izven območja okrožnega urada, kjer je sedež obrata. Taki nameščenici se smejo zavarovati pri okrožnem uradu, pristojnem po sedežni obrata.

§ 143.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je javna ustanova, osnovana na načelu samouprave. Njegovi samoupravni organi so: glavna skupščina, ravnateljstvo in nadzorni odbor.

Samoupravni ustroj in samoupravno delovanje okrožnega urada določa statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev analogno odredbam, ki veljajo za samoupravne organe osrednjega urada.

S tem statutom se zlasti določa tudi tajni volilni postopek pri volitvi odposlancev za glavno skupščino poleg zaščite manjšin. Glavna skupščina sestoji iz polovice izvoljenih odposlancev zavarovanih članov in polovice izvoljenih članov nezavarovanih delodajalcev.

§ 144.

Sklepi skupščine ali ravnateljstva okrožnega urada za zavarovanje delavcev o nakupu ali odsvojitvi nepremične imovine in o prevzemu obveznosti, spojenih z večjo obremenitvijo urada, katere znesek se ustanovi s statutom, veljajo šele, ko jih odobri ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 145.

Ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev sme:

- 1.) razveljaviti vsak sklep ali vsako odločbo samoupravnih organov okrožnih uradov, ako nasprotuje zakonu ali veljavnim predpisom in naredbam, ter izdajati potrebne odločbe, da se zavaruje izvajanje zakonov, predpisov in naredb;
- 2.) izrekat denarne kazni do 600 dinarjev odgovornim osebam samoupravnih organov, katere ne izvršujejo zakona ali predpisov, izdanih na podstavi zakona. Zoper odločbo je dopustna pritožba na ministra za socialno politiko v 15 dneh.

Kazen se izterja upravno kakor državni davek.

§ 146.

Mestna in občinska poglavarstva (starejšinstva) so zavezana sodelovati pri krajevnem posredovanju zavarovanja zoper bolezen in nezgode. Postopek in modalitete tega posredovanja določi z naredbom minister za socialno politiko sporazumno z ministrom za notranje posle.

Koliko in ob kakšnih pogojih se sme krajevno posredovanje zavarovanja poveriti strokovnim društvom, ki so do sedaj izvrševala obvezno zavarovanje zoper bolezen, določi minister za socialno politiko z naredbom.

V krajih, kjer je več nego 500 oseb, zavezanih zavarovanju, sme okrožni urad za zavarovanje delavcev z odobritvijo osrednjega urada ustanoviti svojo ekspozituro.

Predpise o ustroju, področju in poslovanju ekspozitur določi statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 147.

Ravnateljstvo okrožnega urada za zavarovanje delavcev jemlje za opravljanje uradnih poslov plačane osebe, ki so s službenega stališča istotako nameščenici osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Tudi zdravniki se smejo nastavljeni za uradnike.

Službeno razmerje teh nameščenec in njih prejemki so določeni v službenem in disciplinarnem pravilniku in v pravilniku o prejemkih nameščenec osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Sklepe ravnateljstva okrožnih uradov za zavarovanje delavcev o ustanavljanju (sistemiziranju) nameščenikov mest in njih popolnjevanju odobruje ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 148.

Odredbe §§ 131., 133. in 134. veljajo tudi za okrožne urade za zavarovanje delavcev.

Istotako se tičejo odredbe § 134. tudi odgovornosti za povračilo škode mestnih in občinskih nameščenec kakor tudi občin samih (§ 146.).

§ 149.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev sme v okviru, ki mu ga določata ta zakon in statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev, prevzemati tudi obveznosti in pridobivati pravice. Pred oblastvi in tretjimi osebami zastopata urad kolektivno, v okviru, določenem z zakonom in statutom, predsednik ravnateljstva in ravnatelj, odnosno njiju namestnika. Ta pravica zastopanja se razteza tudi na take pravne posle, za katere je treba po drugih zakonih posebnega pooblastila.

§ 150.

Vprašanje, ali izvršuje okrožni urad za zavarovanje delavcev zdravljenje zavarovanih članov po nameščenih in določenih zdravnikih ali s prostim izbiro zdravnikov, rešuje glavna skupščina okrožnega urada z odobritvijo ravnateljstva osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Ako se ne more skleniti pogodba med okrožnim uradom in zdravniki za zdravljenje zavarovanih članov, so državni in samoupravni (občinski, mestni, okrožni itd.) zdravniki zavezani zdraviti člane proti plačilu po minimalnem cenovniku.

V spornih vprašanjih, ki nastajajo med uradom in zdravniki glede izvrševanja zdravniških poslov in glede pogojene plače, odloča ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Zoper

odločbo osrednjega urada je dopustna pritožba v 8 dneh po vročitvi na ministra za socialno politiko.

§ 151.

Ako je treba pri večjem podjetju ali po njegovi zahtevi ustanoviti ekspozituro okrožnega urada za zavarovanje delavcev, in sicer v kraju, kjer drugače ni pogojev za ekspozituro, sme ravnateljstvo osrednjega urada zavezati podjetnika, da trpi del, največ do polovice, upravnih stroškov te ekspoziture. Ako se na sedežu obrata ne morejo najti primerni prostori za to ekspozituro, se sme naložiti podjetniku dolžnost, da dá okrožnemu uradu na razpolago potrebne prostore (za urad, ambulatorij, stanovanje za nameščence in zdravnika).

Ako v kraju takega podjetja ali v njegovi bližini ni zdravnika, sme ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev zavezati podjetnika, da namesti zdravnika in da mu dá na razpolago potrebne prostore za stanovanje in ambulatorij. Več sosednjih podjetij sme zavezati, da imajo skupnega zdravnika.

Za honoriranje enega ali več tako nameščenih zdravnikov morata prispevati podjetje in okrožni, odnosno osrednji urad za zavarovanje delavcev.

Količino prispevkov določa v spornih primerih minister za socialno politiko.

Ako podjetje ne namesti potrebnega zdravnika, poskrbi za zdravnika nameščencem tega podjetja osrednji urad za zavarovanje delavcev, in sicer na račun podjetja.

Zoper odločbe osrednjega urada po tem paragrafu je dopustna pritožba v 8 dneh po vročitvi na ministra za socialno politiko.

§ 152.

Glavna skupščina osrednjega urada za zavarovanje delavcev sme vsak okrožni urad za zavarovanje delavcev po potrebi razrešiti ter njegovo področje v celoti ali deloma priklopiti področju drugega okrožnega urada.

Čista imovina razrešenega okrožnega urada pripade onim okrožnim uradom za zavarovanje delavcev, ki prevzamejo posle razrešenega urada.

XVIII. poglavje.

Blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, bratovske skladnice.

§ 153.

Prometna podjetja, katerih posel se razteza na območje več okrožnih uradov za zavarovanje delavcev in ki imajo preko 1000 nameščenec, zavezanih zavarovanju, morajo ustanoviti blagajno za zavarovanje svojih delavcev.

Ako prometno podjetje ne izpolni te dolžnosti, sme ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev odrediti s svojim sklepom, da se osnuje potrebna blagajna. Zoper ta sklep je dopustna pritožba v 15 dneh po vročitvi na ministrstvo za socialno politiko.

Več prometnih podjetij sme ustanoviti skupno blagajno za zavarovanje svojih delavcev.

Odredbe tega zakona, ki se tičejo samoupravnega ustroja, delovanja, poslovanja in razrešitve okrožnih uradov za zavarovanje delavcev, veljajo analogno tudi za blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

§ 154.

Blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij so krajevni organi osrednjega urada za zavarovanje delavcev, zasnovani na načelu samouprave. Te blagajne niso javne ustanove. Zato opravlja področje, označeno v § 139., točki 4. od a) do c), tega zakona, osrednji urad za zavarovanje delavcev.

§ 155.

Prometno podjetje je s svojim imetkom odgovorno za zakonito upravljanje in poslovanje blagajne za zavarovanje svojih delavcev.

Kolikor ne bi bila denarna zaloga blagajne zadostna za kritje tekočih izdatkov, mora podjetje primanjkljaj pokriti z brezobrestnim posojilom, osrednji urad za zavarovanje delavcev pa mora to posojilo vrniti po sporazumu, ki ga sklene z delodajalcem. Če nastane spor, odloči minister za socialno politiko.

§ 156.

Dohodki blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij se smejo uporabljati samo za podporo članom po odredbah tega zakona. Vse stroške, združene z vodstvom blagajne, trpi podjetje. V pri-

meru tretjega odstavka § 153. je te stroške sorazmerno porazdeliti med dotična podjetja.

§ 157.

Vse terjatve, ki jih ima osrednji urad za zavarovanje delavcev proti podjetju in ki se tičejo upravljanja blagajne za zavarovanje delavcev, obračunov ali zlorab, se morajo, ako nastane konkurz, uvrstiti v isti razred z državnim davkom.

§ 158.

Bratovske skladnice se smejo ustanovljati pri rudarskem podjetju, ki ima nad 2500 delavcev.

Za bratovske skladnice veljajo isti predpisi kakor za blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij. Točnejše predpise izda z naredbi minister za socialno politiko sporazumno z ministrom za šume in rudnike.

III. del.

Reševanje spornih vprašanj.

XIX. poglavje.

Postopek pri reševanju spornih vprašanj; sodišča delavskega zavarovanja.

§ 159.

Ona sporna vprašanja, ki nastajajo na podstavi tega zakona vobče med nameščenci in delodajalci glede prispevkov za zavarovanje, kakor tudi sporna vprašanja glede zahtev delodajalcev za odškodnino na podstavi § 61. rešuje okrožni, odnosno osrednji urad za zavarovanje delavcev.

Zoper odločbo okrožnega urada za zavarovanje delavcev je dopustna pritožba v 8 dneh po vročitvi na osrednji urad za zavarovanje delavcev. Zoper odločbo osrednjega urada za zavarovanje delavcev je dopustna pritožba v istem roku na ministra za socialno politiko.

§ 160.

Na sedežu vsakega okrožnega urada za zavarovanje delavcev se ustanavlja sodišče delavskega zavarovanja, ki je pristojno za to okrožje.

Ta sodišča so pristojna za vse spore, ki nastajajo med zavarovancem ali njegovimi pravno upravičenimi sorodniki na eni strani in osrednjim uradom, odnosno okrožnim uradom za zavarovanje delavcev ali blagajno za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, ki ima svoj sedež v sodnem okrožju, na drugi strani glede onih podpor ali odškodnin ob bolezni, onemoglosti, starosti in smrti in ob nezgodah, ki jih morajo poslednji dajati v svojem področju po tem zakonu.

Iz pristojnosti teh sodišč so izločeni spori o rodbinskih razmerah med umrlim zavarovancem, odnosno rentnikom, in onimi, ki zahtevajo podporo ali odškodnino. Preden odloči sodišče delavskega zavarovanja o teh sporih glede podpore ali odškodnine, napoti sodišče delavskega zavarovanja interese na redno civilno sodišče, da dokažejo svoje pravice.

§ 161.

Vsako sodišče delavskega zavarovanja sestoji iz predsednika, odnosno njegovega namestnika, in najmanj 20 prisednikov (voljenih sodnikov) in enakega števila namestnikov.

Predsednika kakor tudi po potrebi enega ali več njegovih namestnikov imenuje minister pravde izmed sodnikov prvostopnih ali višjih sodišč, ki poslujejo na sedežu sodišča delavskega zavarovanja. Njih honorar določa z naredbi minister pravde sporazumno z ministrom za socialno politiko. Njih mandat traja 3 leta, prestane pa, če se tak sodnik prestavi na drugo sodniško mesto ali če prestane kot sodnik delovati na sedežu delavskega zavarovanja. Predsedniško mesto se sme po potrebi ustanoviti tudi kot posebno sodniško mesto, ki je v staležu (statusu) kraljevskega sodišča, katero je na sedežu sodišča delavskega zavarovanja.

Prisednike in njih namestnike volita za 3 leta izmed sebe glavna skupščina okrožnega urada za zavarovanje delavcev in glavna skupščina blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij po številu svojih članov, in sicer posebe delodajalci in posebe zavarovani člani v enakem številu, tako da so posamezne kategorije sorazmerno zastopane.

Člani ravnateljstva in nadzornega odbora ne smejo biti izvoljeni za člane sodišča delavskega zavarovanja.

Administrativne posle sodišča opravlja oni uradnik urada, ki ga odpošilja urad za zavarovanje delavcev, in sicer ob stroških urada.

Prisedniki sodišča delavskega zavarovanja se smatrajo, dokler izvršujejo ta svoj posel, za javne uslužbence.

Poslovanje teh sodišč delavskega zavarovanja nadzira minister pravde.

§ 162.

Postopek pri volitvi prisednikov sodišča delavskega zavarovanja predpisuje statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Služba prisednikov je častna. Prisedniki dobivajo kot nagrado za izgubljeni čas povprečnino, ki se ne sme odkloniti. Izvoljenim prisednikom, ki ne stanujejo v kraju sodišča, se razen tega povračajo njih potni stroški.

Vsoto povprečnine in predpise za izračunavanje potnih stroškov določi minister za socialno politiko z naredbi, ko prej zasliši osrednji urad za zavarovanje delavcev.

§ 163.

Za prisednika sodišča delavskega zavarovanja sme biti izvoljen samo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima pogoje, določene v § 131., in ki je dovršil najmanj 30. leto starosti.

Če se naknadno pokažejo ali nastanejo take okoliščine, ki izključujejo izvolitev že izvoljenega prisednika v znižu tega zakona, razreši predsednik sodišča delavskega zavarovanja tega člana njegove službe. Razrešenec se sme zoper to odločbo pritožiti na ministra pravde, toda s pritožbo se ne zadrži izvršitev razrešitve.

V tem primeru kakor tudi, če prisednik sodišča delavskega zavarovanja iz drugih razlogov odloži, odnosno izgubi svoje mesto pred potekom volilne periode, pozove predsednik sodišča namesto njega onega namestnika, ki je na vrsti.

Onega, ki ne opravlja svoje dolžnosti po izvršeni volitvi brez utemeljenega razloga, ki neopravičeno in ponovno izostaja od razprav sodišča, sme predsednik sodišča kaznovati v denarju do 100 dinarjev.

Ako odide prisednik brez utemeljenega razloga iz že sestavljenega senata ter s tem onemogoči nadaljevanje razprave ali razsodbo, ga obsodi predsednik sodišča delavskega zavarovanja na povračilo stroškov preprečenega postopka.

Zoper te odločbe predsednika sodišča pritožba ni dopustna, denarna kazen in prisojeni stroški pa se pobere administrativno kakor državni davek.

Ako se prisednik ponovno obsodi na denarno kazen ali na povračilo stroškov postopka, se zoper njega uporabijo odredbe drugega in tretjega odstavka tega paragrafa, v poslednjem primeru pa tudi, če je to njegov prvi pregrešek.

§ 164.

Prisedniki sodišča delavskega zavarovanja, ki jih izvolijo zavarovanci, morajo svojem delodajalcu vselej prijaviti svoj poziv na sodno razpravo.

Delodajalec mora dati takemu nameščencu možnost, da opravlja svojo dolžnost. Prejemki, ki jih nameščenelec eventualno izgubi, ker opravlja posle pri sodišču delavskega zavarovanja, se povračajo iz sredstev osrednjega urada za zavarovanje delavcev (§ 136.).

§ 165.

Poziv na razpravo pri sodišču delavskega zavarovanja se mora vročiti prizadetim strankam, odnosno pričam, vsaj 8 dni prej.

Sodišče delavskega zavarovanja sodi v senatu petih članov; senat sestoji iz predsednika ali njegovega namestnika, dveh prisednikov delodajalčevih in dveh prisednikov zavarovančevih. Prisednike pozivlje predsednik v prvi vrsti po oni stroki, ki ji pripada stranka, ali po sorodni stroki, ako pa to ni mogoče, po vrstnem redu, določenem vsako leto v naprej. Ako odstopi od tega vrstnega reda, mora predsednik to obrazložiti v zapisniku razprave.

§ 166.

Predsednik sodišča delavskega zavarovanja zaobljublja prisednike, odnosno njih namestnike, da bodo nepristransko vršili svoje dolžnosti.

Za odklonitev članov sodišča delavskega zavarovanja veljajo predpisi civilnosodnega postopka. O odklonitvi prisednikov odloča predsednik.

§ 167.

Na razpravo pri sodišču delavskega zavarovanja se morajo pozvati tudi zdravniki vselej, kadar je vsled bolezni ali drugače nastopila pridobitna nesposobnost ali onemoglost zavarovančeva ali kadar je vsled nezgode nastopila smrt ali popolna ali delna nesposobnost za delo.

Zdravnike, ki jih je treba uporabiti, in vrstni red, po katerem je treba označene zdravnike pozivati na razprave, določi začetkom vsakega leta za leto dni predsednik sodišča delavskega zavarovanja, in sicer na podstavi popisa, katerega dobi od mestnega ali okrožnega (okrajnega) fizika, ki je na sedežu sodišča delavskega zavarovanja.

Določanje teh zdravnikov je treba po možnosti izvrševati tako, da se daje sodišču na razpolago več zdravnikov iz vsake posamezne stroke.

Od določenega vrstnega reda se sme odstopiti samo izjemoma in to mora predsednik obrazložiti v zapisniku razprave.

Zdravnik, ki je dal poškodovancu prvo pomoč ali je zdravil poškodovanca, ali ki je že pri kakšnem uradu za zavarovanje delavcev oddal strokovno mnenje o dotičnem predmetu ali je v pogodbenem razmerju z uradom ali z delodajalcem poškodovančevim, se ne sme pozivati na razpravo za veččaka.

Zdravniku, ki je pozvan za veččaka, je dovoljen vpogled v vse razpravne spise.

§ 168.

Stroške za sodni postopek sodišča delavskega zavarovanja trpi osrednji urad za zavarovanje delavcev, razen če spozna sodišče, da so nastali stroški z objestnim (zlobnim) postopkom onega, ki zahteva odškodnino.

Stroške, ki nastanejo s sodelovanjem veččakov, pozvanih na posebno zahtevo onih, ki zahtevajo podporo, odnosno odškodnino, potem stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi.

Stroške, ki nastanejo s sodelovanjem veččakov, pozvanih na posebno zahtevo osrednjega urada za zavarovanje delavcev, istotako tudi stroške, ki nastanejo iz zastopanja urada, trpi urad sam.

Stroške za zastopanje strank po pravnem zastopniku določa sodišče delavskega zavarovanja; za drugačno zastopanje se ne smejo računati nikakršni stroški. Ti stroški se smejo izterjevati edino sodno.

Če je treba, sme sodišče delavskega zavarovanja odrediti ogled na licu mesta, in sicer samo za oni del obrata, kjer se je pripetila nezgoda.

§ 169.

Sodišče delavskega zavarovanja razsoja v tajni seji z navadno večino glasov. Razsodba se objavi takoj, najkasneje v 15 dneh od dne razsodbe pa mora sodišče vročiti strankam z razlogi utemeljeno razsodbo v prepisu.

Ako prisodi sodišče delavskega zavarovanja komu pravico do podpore ali odškodnine, mora določiti vsoto podpore in rente, pa tudi čas, od katerega teče.

Za izvrševanje razsodb sodišča delavskega zavarovanja je pristojno sodno izvrševalno oblastvo.

§ 170.

Razsodba sodišča delavskega zavarovanja se sme po pritožbi interesentovi razveljaviti samo iz teh razlogov:

- 1.) ako je sodilo nepristojno sodišče;
- 2.) ako ni bilo sodišče sestavljeno po predpisih ali ni bilo polnoštevilno;
- 3.) ako predsednik sodišča ali kdo izmed članov, ki so glasovali pri razsojanju, ni prisostvoval vsej razpravi;
- 4.) ako se je udeležil razsojanja predsednik ali kdo izmed članov, ki po predpisih o odklonitvi sodnikov ne bi bil smel soditi v tem primeru;
- 5.) ako je bila neopravičeno izključena javnost;
- 6.) ako se je pravdal kdo, ki ni bil po zakonu za to sposoben ali ni bil upravičen;
- 7.) ako je bila stranki z nezakonitim činom odvzeta možnost pravde pred sodiščem;
- 8.) ako je razsodba nepopolna ali neumevna ali se opira na krivo tolmačenje zakonov.

§ 171.

Pritožba se mora vložiti pismeno pri sodišču delavskega zavarovanja najkasneje v 15 dneh od dne, ko se je prejela razsodba.

§ 172.

Za rešitev pravočasno vložene pritožbe je pristojno vrhovno sodišče delavskega zavarovanja, ki se s tem zakonom ustanavlja na sedežu osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Sodišče delavskega zavarovanja pošlje višjemu sodišču o pravem času pritožbo z akti o sporu vred.

Prepozno vloženo pritožbo zavrne sodišče delavskega zavarovanja uradoma.

§ 173.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja je sestavljeno iz predsednika in najmanj štirih stalnih članov, ki so državni sodniki.

Za predsednika vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja sme biti postavljen oni državni sodnik, ki izpolnjuje pogoje za sodnika kasacijskega sodišča, kateri se zahtevajo po zakonu o sodnikih.

Čin in plača predsednika vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja sta enaka činu in plači sodnika (člana) kasacijskega sodišča.

Za stalne sodnike vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja smejo biti postavljeni sodniki, ki izpolnjujejo pogoje, kateri se zahtevajo po zakonu o sodnikih za sodnike apelacijskega sodišča, odnosno za predsednika prvostopnih sodišč, in imajo potemtakem čin in plačo apelacijskih sodnikov.

Od ostalega pomožnega osebja ima sodišče dva tajnika, arhivarja, potrebno število pisarjev in praktikantov.

Tajniki morajo biti diplomirani pravniki s sodniškim izpitom ter imajo čin tajnika apelacijskega sodišča.

Sodniki in predsednik se volijo na način, določen z zakonom o sodnikih za volitev sodnikov kasacijskega in apelacijskega sodišča, ostalo osebje pa postavlja minister pravde.

§ 174.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja je pristojno reševati pritožbe zoper razsodbe sodišča delavskega zavarovanja.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja sodi v senatu, ki mora biti sestavljen iz predsednika in dveh članov, katera sta državna sodnika.

Ako je predsednik sodišča zadržan, predsedovati pri razpravi, ga nadomešča po rangi najstarejši član sodišča — državni sodnik.

Predsednik vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja predpiše pravilnik za notranje poslovanje sodišča.

§ 175.

Ako spozna vrhovno sodišče delavskega zavarovanja pritožbo za osnovano, razveljavi razsodbo, odredi novo razpravo pred sodiščem delavskega zavarovanja ter poda potrebne pripombe.

Toda vrhovno sodišče delavskega zavarovanja sme, preden izda svojo odločbo, odrediti izpopolnitev postopanja pri sodišču delavskega zavarovanja ter zahtevati potrebna pojasnila.

Pripombe vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja so za nižje sodišče obvezna.

Zoper odločbo tega sodišča pritožba ni dopustna.

§ 176.

Vročitev pritožbe ustavlja izvršitev razsodbe. Ako pa utegne stranko vsled neizvršitve zadeti težka in nenadomestna škoda, sme sodišče delavskega zavarovanja na zahtevo te stranke odrediti celotno ali delno izvršitev razsodbe.

§ 177.

Ureditev sodišča delavskega zavarovanja in postopek pred njimi, kolikor to ni določeno s tem zakonom, predpiše minister pravde sporazumno z ministrom za socialno politiko.

IV. del.

Nadzorstvo.

XX. poglavje.

Državno nadzorstvo nad izvajanjem zavarovanja.

§ 178.

Minister za socialno politiko izvršuje državno nadzorstvo nad osrednjim uradom za zavarovanje delavcev in nad krajevnimi organi tega urada ter odloča o onih spornih vprašanjih, ki se pojavljajo glede zavarovanja med osrednjim uradom za zavarovanje delavcev na eni strani in njegovimi krajevnimi organi na drugi strani.

§ 179.

Minister za socialno politiko sme vselej s pomočjo svojih organov na licu mesta pregledati poslovno in imovinsko upravo, knjige, evidence, dopisovanje in spise osrednjega urada kakor tudi okrožnih uradov za zavarovanje delavcev in blagajn za zavarovanje delavcev prometnih podjetij.

Razen tega sme pri uradih izvrševati nenadne preglede računov (skontriranje) ter sme zahtevati zaključke in poročila o prometu obratov, stanju

članov ob boleznih in rentnikov kakor tudi o imovinskem stanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov. Na ta način minister vobče kontrolira, ali izvršujejo ti uradi odredbe zakonov, statutov in drugih predpisov; ali zadoščajo svojim zakonitim obveznostim; ali uporabljajo svoje dohodke za namene, določene z zakonom, in ali so dovolj varčni pri določanju upravnih stroškov. Nadalje sme odrediti, kadar hoče, da se skličejo njih samoupravni organi, odnosno jih sme sklicati tudi sam, sej pa se sme udeleževati po svojem odposlancu.

Minister za socialno politiko sme razpustiti samoupravne organe ter odrediti novo volitev:

- 1.) ako so samoupravni organi sestavljeni zoper predpise, odnosno protizakonito;
- 2.) ako postopajo samoupravni organi nezakonito ali na način, škodljiv izvrševanju zavarovanja.

Minister za socialno politiko sme v teh primerih odrediti, da vodijo posle urada do nove volitve njegovih organov.

§ 180.

Če zavarovani člani in delodajalci ne izvolijo odposlancev za glavno skupščino okrožnega urada ali če odposlanci za glavno skupščino okrožnega urada ne izvolijo odposlancev za glavno skupščino osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali če ne izvolijo članov ravnateljstva, nadzornega odbora ali prisodnikov sodišča delavskega zavarovanja ali če se ta volitev ne more izvršiti iz drugih razlogov, sme minister za socialno politiko začasno imenovati člane samoupravnih teles, katerih volitev se je opustila, dokler se ne izvrši volitev po zakonu ali statutu.

§ 181.

Zapisnik o vsaki seji glavne skupščine, ravnateljstva, nadzornega odbora in predsedništva osrednjega urada za zavarovanje delavcev kakor tudi njegovih krajevnih organov se mora v overovljenem prepisu predložiti ministru za socialno politiko najkasneje v 15 dneh po seji.

Vsi sklepi glavne skupščine, ravnateljstva ali predsedništva osrednjega urada za zavarovanje delavcev se smejo, ako niso takoj izvršni, izvršiti, če ne dospe v 15 dneh potem, ko so se sklepi vročili ministru, odobritev, odnosno ustavitve izvršitve.

§ 182.

Minister za socialno politiko sme:

- 1.) razveljaviti vsak sklep in vsako odločbo samoupravnih organov osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov, ki bi nasprotovala zakonu ali veljavnim predpisom in naredbam; v tem primeru sme, da se zavaruje izvajanje zakona in veljavnih predpisov, izdati potrebno naredbi, ki veljajo, dokler ne sklenejo pristojni samoupravni organi primernih odredb;
- 2.) izrekat denarne kazni do 600 dinarjev zoper one odgovorne osebe samoupravnih organov, ki ne izvršujejo zakona ali predpisov, izdanih na podstavi zakona.

Kazen se pobira upravno kakor državni davek.

§ 183.

Ako se v poslovanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali njegovih krajevnih organov pokažejo znaki pregreška ali hudodelstva, mora minister za socialno politiko takoj uiniti prijavo pristojnemu sodišču ali oblastvu.

§ 184.

Minister za socialno politiko predpiše po zaslišanju osrednjega urada za zavarovanje delavcev obliko kakor tudi podrobnejše predpise, ki se tičejo prijav, odjav in plačilnih nalogov, določenih s tem zakonom.

Istotako predpiše minister za socialno politiko račune, evidence, statistiko in vse ostalo, kar morajo za zavarovanje po tem zakonu izvrševati osrednji urad za zavarovanje delavcev in njegovi krajevni organi.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev mora letne zaključne račune in statistične podatke o zavarovanju predložiti ministru za socialno politiko najkasneje do konca meseca junija vsakega leta.

§ 185.

Zoper odredbe, sklepe, odločbe in razsodbe ministra za socialno politiko, učinjene, odnosno izrečene v področju, ki mu je določeno s tem zakonom, se sme vložiti pritožba na državni svet, razen če je prepuščeno ministru, da odloča po svojem prostem preudarku.

Toda oni, ki je prizadet, sme civilnopravno uveljavljati svoje pravice, ako se sklepi, odločbe ali razsodbe ne tičejo pravic in obveznosti osrednjega urada za zavarovanje delavcev, njegovih krajevnih organov in njih članov kakor tudi ne pravic in obveznosti zavarovancev in delodajalcev po tem zakonu, ampak se tičejo pravic in obveznosti tretjih oseb, ki so v pogodbenem razmerju z osrednjim uradom za zavarovanje delavcev in njegovimi krajevnimi organi ali so upravičene kaj zahtevati na zasebnopravni podstavi.

V. del.

Razne odredbe, kazenske, prehodne in zaključne odredbe.

XXI. poglavje.

Razne odredbe.

§ 186.

Člani samoupravnih organov in nameščenici osrednjega urada za zavarovanje delavcev in okrožnih uradov za zavarovanje delavcev kakor tudi blagajni za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, člani in nameščenici sodišč delavskega zavarovanja, uradniki ministristva za socialno politiko kakor tudi strokovnjaki, pozvani na razprave, odrejene na podstavi tega zakona, so zavezani kar najstrože čuvati prometne in poslovne tajnosti, za katere zvedo med razpravo ali pri ogledu na lieu mesta.

Ako se pregreši zoper dolžnost, čuvati tajnost, uradnik ali uslužbenec osrednjega urada in njegovih krajevnih organov ali sodišča delavskega zavarovanja ali uradnik ministristva za socialno politiko, se mora poleg kazni, določene v § 198. tega zakona, ob izgubi vseh pridobljenih pravic takoj odpustiti iz službe. Ako to stori kdo, ki je izvoljen, izgubi svoj mandat ter se ne sme več voliti; ako je zdravnik ali strokovnjak, se ne sme v tem svojstvu več uporabljati ne pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev ali pri kateremkoli krajevnem organu tega urada ne pri sodišču delavskega zavarovanja ne pri ministristvu za socialno politiko.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev, okrožni uradi in blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, njih organi in njih poslovne knjige in spisi se ne smejo pri državni finančni upravi uporabljati v nikakršni smeri.

§ 187.

Vsi sklepi samoupravnih organov osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ustanovljenega na podstavi tega zakona, kakor tudi njegovih krajevnih organov, zoper katere je v zmislu tega zakona dopustna pritožba, istotako odločbe in sklepi, ki jih izreka minister za socialno politiko v področju zavarovanja, se morajo prizadetim uradom in strankam vročati pismeno v 30 dneh.

Rok za pritožbe je, ako ni z zakonom predpisano drugače, 15 dni od dne, ko se vroči odločba ali razsodba. Pritožba se izroči onemu uradu ali sodišču, zoper čigar odločbo se vlaga pritožba. Vendar pa se smejo pritožbe zoper sklepe osrednjega urada za zavarovanje delavcev izročiti pristojnemu okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev ali blagajni za zavarovanje delavcev prometnih podjetij. Pritožbe se vlagajo pismeno, smejo se pa tudi protokolarno prijavljati pri onem uradu, ki je vročil sklep, odločbo ali razsodbo, zoper katero gre pritožba.

Ako se izroči pritožba pošti priporočeno, se smatra, da je tega dne vročena v uradu, ki mu je namenjena. Ako se izroči pošti brez recepisa, velja za dan izročitve oni dan, ko jo dejansko prejme urad, ki mu je namenjena.

Pritoževati se smejo samo interese. Pravočasna pritožba odlaga izvršitev izpodbijane odločbe, razen v primerih, za katere je s tem zakonom določeno drugače.

§ 188.

Vsa javna (državna, sodna, mestna, občinska) oblastva, vsi javni uradi in zavodi itd. morajo ustrezati zahtevam osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov in predsednikov sodišč delavskega zavarovanja ter jih podpirati v njih delovanju.

§ 189.

Oproščene so vseh vrst taks (kolkovine in pristojbin) vse razprave in listine, ki se tičejo določanja in reševanja pravnih razmerij po tem zakonu med osrednjim uradom za zavarovanje delavcev in njegovimi krajevnimi organi na eni strani in zavarovanimi člani ali delodajalci na drugi strani, nadalje med delodajalci in nameščenici, istotako vse poslovne knjige urada, vse listine, vsi izkazi, vse prijave,

vloge in opozoritve, ki se izdajajo ali vlagajo po odredbah tega zakona.

Osrednji urad kakor tudi okrožni uradi za zavarovanje delavcev in blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij so za svoje zgradbe, zavarovanje in svoja zemljišča, kolikor služijo svrham delavskega zavarovanja, oproščeni vseh vrst državnih in samoupravnih (mestnih, občinskih itd.) naklad, davkov, doklad in pristojbin. Istotako so proste davkov in doklad tudi vse podpore in rente iz zavarovanja po tem zakonu.

§ 190.

Vsi redni prispevki in stroški, ki jih morajo plačvati delodajalci po tem zakonu, se smatrajo za take poslovne izdatke, ki se morajo odtežati ob določanju čistega dobička.

§ 191.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev in okrožni uradi za zavarovanje delavcev so oproščeni vsake poštnine za navadna pisma in dopisnice v medsebojnem občeivanju in v občeivanju z oblastvi in sodišči in s svojimi organi in delodajalci. Isto oprostilo od poštnine uživajo tudi delodajalci v občeivanju z osrednjim uradom za zavarovanje delavcev in njegovimi krajevnimi organi, razen z blagajnami za zavarovanje delavcev prometnih podjetij in s sodišči delavskega zavarovanja.

§ 192.

Razen področja, določenega s tem zakonom, se smejo osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev na podstavi posebnih zakonov odrediti tudi razni drugi posli, kolikor se tičejo ti posli zaštite delavcev in njihovih interesov. Stroški tako odrejenega novega področja urada ne smejo zadevati zavarovanja.

XXII. poglavje.

Kazenske odredbe.

§ 193.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 5 do 20 dinarjev:

1.) zavarovani član, ki ne uporablja zaščitnih priprav, katere so mu na razpolago, ali ki se ne drži varnostnih odredb, predpisanih po oblasti ali z delovnim redom;

2.) oni, ki odstrani predpise o zaščitnih odredbah, prepovedi ali svarila, nabita na podstavi § 117., jih poškoduje ali naredi nečitljive.

Takšno denarno kazen mora delodajalec odtegniti od zaslužka zavarovanega nameščenca, toda odtegljaj sme znašati največ četrtino enega izplačila.

§ 194.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 20 do 500 dinarjev:

1.) delodajalec, ki vobče ne prijavi vstopa v obrat ali izstopa iz obrata svojega nameščenca, zavezanega zavarovanju, in izpremembe, ki nastane v delovnem razmerju, ali ju ne prijavi v zakonskem roku in v zmislu zakonskih predpisov;

2.) delodajalec, ki vobče ne prijavi ali ne prijavi v zakonskem roku in po zakonskih predpisih obrata in izprememb v osebi lastnika obrata, ki je zavezan prijavi za zavarovanje zoper nezgode.

§ 195.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 50 do 1000 dinarjev:

1.) delodajalec, ki prijavi v večjem ali manjšem znesku zaslužek nameščenca, zavezanega zavarovanju;

2.) zavarovani član, ki s tem, da se dela bolnega, ali na drug protizakonski način zlorabi podporo osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali njegovih krajevnih organov.

§ 196.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 100 do 1500 dinarjev, v ponovnem primeru pa do 3000 dinarjev:

1.) delodajalec, kateri pomaga oškodovati urad nameščenca, ki se dela bolnega ali ki na drug protizakonski način oškoduje urad;

2.) delodajalec, ki zadržuje svoje nameščenice od izpolnjevanja njihovih prisedniške dolžnosti pri sodišču delavskega zavarovanja ali od članske dolžnosti pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev;

3.) delodajalec, ki ne izpolnjuje odredb § 117. tega zakona o nabitku predpisov glede varnostnih odredb in prepovedi;

4.) delodajalec, ki zavarovanemu članu ne izda potrdila v zmislu § 15.

§ 197.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 100 do 2000 dinarjev, v ponovnem primeru pa do 5000 dinarjev:

1.) delodajalec, ki sklene s svojim nameščencom protizakonsko pogodbo, izvršuje protizakonito odtegljaje od zaslužka nameščenca, odteza več ali pozneje, nego je upravičen;

2.) delodajalec, ki vobče ne prijavi nastalih izprememb obrata ali ne v zakonskem roku in po zakonskih predpisih;

3.) delodajalec, ki ne vodi rednih mezdskih zapisnikov ali jih ne hrani do predpisanega časa, kakor tudi oni, ki ne dá organom, odposlanim po ministristvu za socialno politiko, po obrtnem nadzorniku (inspektorju rada) ali po osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organih in po sodiščih delavskega zavarovanja, potrebnih pojasnil, prepreči ogled na lieu mesta ali zabrani vpogled v svoje knjige in evidence;

4.) delodajalec, ki ne izpolni odredb tega zakona o prijavljanju nezgod ali ne pozove zdravnika k onemu, ki ga je zadela nezgoda;

5.) delodajalec, ki protipravno po dospelosti ne plača prispevkov za zavarovanje ali predpisanih predjemov.

§ 198.

Kolikor ni po zakonu določena višja kazen, se kaznuje v denarju od 100 do 1000 dinarjev oni, ki prekrši obveznost, čuvati poslovno tajnost, predpisano v prvem odstavku § 186., ali oni, ki to, kar je zvedel, neupravičeno izkoristi.

V teh primerih se sme uvesti postopek samo na zahtevo oškodovane stranke. Postopek, uveden v zmislu tega paragrafa, ne vpliva na pravico oškodovančeve, da zahteva odškodnino od onega, ki je prekršil dolžnost, čuvati tajnost.

§ 199.

Ako namesti delodajalec v svojem obratu ali v svojem podjetju poslovodjo, je poslovodja odgovoren za kazniva dejanja, ki se kaznujejo po tem zakonu.

Ako pa se je kaznivo dejanje učinilo z vednostjo delodajalčeve, se morajo kazenske odredbe tega zakona uporabiti tudi na delodajalca.

Pri uradih in javnih zavodih, navedenih v § 7., nadalje pri pravnih osebah in zavodih vobče kakor tudi pri njih podjetjih je kazensko odgovoren po tem zakonu odgovorni ravnatelj (upravnik, predstojnik, načelnik itd.) urada, odnosno zavoda ali podjetja.

Delodajalca zadene v vsakem primeru imovinska odgovornost, ki izhaja iz učinjenega kaznivga dejanja.

§ 200.

Za izrekanje denarnih kazni po odredbah tega zakona so pristojna policijska (politična) oblastva.

Te kazni se izrekajo v korist osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki jih uporablja za izredne podpore rentnikom.

Zoper razsodbo policijskega (političnega) oblastva se sme obsojenec pritožiti na prvostopno, odnosno okrajno (kotarsko) sodišče v 8 dneh po priobčitvi razsodbe. Pritožba se izroči onemu oblastvu, ki je izreklo razsodbo. To oblastvo mora poslati vse akte sodišču v 24 urah. Sodišče mora odločiti v 15 dneh, ko prejme akte. Odločba prvostopnega, odnosno okrajnega (kotarskega) sodišča je izvršna.

XXIII. poglavje.

Prehodne odredbe.

§ 201.

«Zemaljska blagajna za potporu bolesnih radnika i za osiguranje proti nezgodama u Zagrebu» postane dne 1. julija 1922. osrednji urad za zavarovanje delavcev, določen po § 119. zakona, ter ostane do dne 1. julija 1930. s sedežem v Zagrebu. Po tem roku jo sme minister za socialno politiko z ozirom na dejanske potrebe in možnost prenosa premestiti v Beograd.

Samoupravni organi «Zemaljske blagajne za potporu bolesnih radnika i za osiguranje proti nezgodama u Zagrebu» prestanejo poslovati dne 30. junija 1922.

Prvo ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki bo sestavljeno iz 12 delodajalcev in 12 zavarovanih nameščenca, in prvi nadzorni odbor urada, ki bo sestavljen iz 5 delodajalcev in

5 zavarovanih nameščenecov, imenuje minister za socialno politiko, ko zasliši prizadete delavske in delodajalske zbornice.

Naloga prvega ravnateljstva bo:

1.) da sestavi statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev in da ga predloži v odobritev ministru za socialno politiko;

2.) da izvede organizacijo krajevnih organov osrednjega urada za zavarovanje delavcev v zmislu odredb tega zakona;

3.) da bo vodilo posle osrednjega urada za zavarovanje delavcev do prve glavne skupščine osrednjega urada, ki se mora sestati najkasneje v prvi polovici leta 1923.

§ 202.

Vse ostale blagajne in vsi ostali zavodi za podporo ali za zavarovanje delavcev zoper bolezni in nezgode, ki poslujejo v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, razen provizijskih oddelkov bratovskih skladnic, postanejo dne 1. julija 1922. začasno krajevni organi osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Samoupravni organi teh blagajn in zavodov se morajo ob istem času preustrojiti v zmislu odredb tega zakona.

Dne 30. junija 1922. morajo vse te blagajne in vsi ti zavodi zaključiti svoje poslovanje po odredbah zakona, na katerem so osnovane, in dne 1. julija 1922. pričeti poslovanje po odredbah tega zakona ter poslovati, dokler ne ustanovi ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev svojih krajevnih organov po odredbah tega zakona in njih ne razreši.

Likvidacijo in postopek pri likvidaciji razrešenih blagajn in zavodov opravljajo osrednji urad za zavarovanje delavcev, odnosno oblastva, ki jih za zavarovanje delavcev za socialno politiko. Privatnodruštvena blagajna «Merkur» v Zagrebu se ne likvidira, nego se smatra za krajevni organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev s pravico blagajn za zavarovanje delavcev prometnih podjetij, samo da mora imeti najmanj 2500 članov.

Vsa premična in nepremična imovina razrešenih blagajn in zavodov, ki je služila zavarovanju, preide dne 1. julija 1922. v last osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Nepremična imovina se mora na prošnjo osrednjega urada za zavarovanje delavcev prepisati v zemljiških (baštinskih) knjigah na njegovo ime. Vsi dolgov razrešenih blagajn in zavodov preidejo v plačilno obveznost osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Čisti imovinski presežek mora osrednji urad za zavarovanje delavcev voditi na posebnem računu za vsako dosedanjih pokrajin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer posebe za zavarovanje zoper bolezni in posebe za zavarovanje zoper nezgode. Eventualni nepokriti dolgov posameznih blagajn in zavodov ene pokrajine se morajo poravnati iz nabrane imovine za to pokrajino.

Preostalo imovino vsake posamezne pokrajine za zavarovanje zoper bolezni mora osrednji urad za zavarovanje delavcev uporabiti edino za zavarovanje zoper bolezni po odredbah tega zakona, in sicer v območju dotične pokrajine, kakor tudi za prispevke pokojninskemu fondu osrednjega urada za zavarovanje delavcev, provzročene s tem, da se obveznosti tega fonda prevzamejo za pokojnine nameščenecov uradov, prevzetih iz te pokrajine.

Imovina posameznih pokrajin za zavarovanje zoper nezgode se uporabi po odredbah § 205. tega zakona.

Zakladi, ki so z določenim ali nedoločenim namenom nabrani in izročeni v upravo razrešenih blagajn in zavodov, kakor tudi deli imovine, ki tvorijo last korporacije ali družbe, ki je vzdrževala blagajno, odnosno dotični zavod, ali privatnih oseb se smejo izročiti osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev samo po pristanku onega, ki ima pravico do njih, ter se morajo dalje uporabljati za krajevne svrhe skladno s svojim prejšnjim namenom. Sporna vprašanja o lastninski pravici do teh delov imovine se rešujejo sodno.

Nameščenec razrešenih blagajn in zavodov, definitivno nameščene pred dnem 1. julija 1921. — ako jim je bila ta služba glavni poklic — mora osrednji urad za zavarovanje delavcev, priznavši jim dosedanja službena leta, ki jim veljajo za pokojnino, in vse pridobljene pravice, namestiti s prejemki, ki so jih uživali dne 30. junija 1921.

§ 203.

Vse podpore ob bolezni članov bolniških blagajn, ki so postale začasni krajevni organi osrednjega

urada za zavarovanje delavcev, izdaja za obolenja in porode, ki so se pripetili do dne 30. junija 1922., osrednji urad za zavarovanje delavcev po svojih krajevnih organih po dosedanjih predpisih v neizpremenjenem znesku.

Vse rente in pomoči ob nezgodah članov, zavodov in blagajn za zavarovanje zoper nezgode, ki se spoje z osrednjim uradom za zavarovanje delavcev, bo dajal osrednji urad za vse nezgode, ki so se pripetile do dne 30. junija 1922. (stari rentniki), po dosedanjih predpisih.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev prevzame tudi izplačevanje rent za nezgode, ki jih prevzame kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev na podstavi mirovnih pogodb in dodatnih dogovorov iz likvidacije zavodov in blagajn za zavarovanje zoper nezgode v Avstro-Ogrski.

Kolikor kraljevina takih rent ne prevzame za svoje državljane, sme minister za socialno politiko osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev naložiti skrb za izplačevanje teh rent. V ta namen sme minister z odobritvijo ministrskega sveta uradu naložiti, da prevzame na svoj račun izplačilo kurzne razlike med nominalno višino v kronah in faktično vrednostjo rent, izplačanih po inozemskih zavodih, v jugoslovanskih kronah.

§ 204.

Delavcem podjetij v Srbiji, ki so spadala pod zakon o radnjama (obrtni zakon), istotako onim delavcem podjetij iste vrste v Macedoniji, Črni gori, Bosni in Hercegovini, ki so se izza dne 1. julija 1911. ponesrečili v obratu, kar je imelo za posledico smrt ali zmanjšek delovne sposobnosti za več nego 33 $\frac{1}{3}$ odstotkov, in ako niso bili zavarovani, bo dajal osrednji urad za zavarovanje delavcev podporo ob nastopnih pogojih:

Renta se bo dajala poškodovanim delavcem in rodbini umrlih delavcev izza dne 1. julija 1922. v višini dveh tretjin pomoči, določenih s tem zakonom; za letni zavarovani zaslužek bo veljal na leto preračunjeni zaslužek ponesrečenec ob času nezgode v obratu, v katerem se je ponesrečil.

Renta se ne bo dajala za nezgode, ki so se pripetile osebam, opravljajočim vojaško službo med vojno, niti ne onim osebam, ki že dobivajo od katerekoli zavarovalnice ali kateregakoli fonda za to nezgodo rente vsaj v oni višini, v kateri bi jim pripadala po teh odredbah.

Od rente se odtegnejo vse rente, ki jih že odkoderkoli dobiva za to nezgodo poškodovana oseba ali rodbina umrlečeva, druge javne pomoči, ki jih uživajo, pa toliko, kolikor preseza celokupni znesek vseh teh pomoči in rent znesek rente, ki bi jo morala ta oseba dobivati po svoji delovni sposobnosti po odredbah drugega odstavka.

Enkratne odškodnine, ki jih je dobila poškodovana oseba ali rodbina umrlečeva od delodajalec ali od zavarovalnice za to nezgodo, se odtegnejo samo v toliko, v kolikor je odškodnina večja od zneska rente, ki bi pripadla tem osebam od dne nezgode do dne 1. julija 1922. s 5%nimi obrestmi vred.

Te rente se bodo dajale samo na osnovi prijave, ki jo morajo poškodovanci, odnosno rodbina, osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev predložiti najkasneje do dne 31. decembra 1922., za nezgode pa, ki so se pripetile šele leta 1922., v roku enega leta po nezgodi. Prijavi je treba priložiti overovljena dokazila, da je smrt ali zmanjšek delovne sposobnosti res posledica nezgode, kakor tudi potrjeno izpričevalo delodajalčevu ali izpričevalo zavarovalne ustanove o višini podpore, ki jo je prejemal prosilec za nezgodo, in izpričevalo občine o odškodninah in javnih pomočih prosilčevih, odnosno izpričevalo, da ne prejema prosilec nikakršnih pomoči.

Rente se bodo dajale samo, ako bodo izpolnjeni vsi pogoji za določitev rente.

§ 205.

Izdatke za pomoč ob nezgodah po §§ 203. in 204. se ne pokrivajo z rednimi prispevki (§ 40.), nego se vodijo za vsako pokrajino na posebnem računu.

Za kritje stroškov služijo razen rezerv, dobljenih ob likvidaciji, v prvi vrsti za vsako pokrajino nabrana imovina razrešenih zavodov in blagajn za zavarovanje zoper nezgode, nadalje letni presežek oddelka za zavarovanje zoper nezgode, razdeljen po višini vplačanih premij na posamezne pokrajine, končno državna podpora, kolikor se postavi v proračun, sorazmerno z nepokritimi izdatki za te rente.

Kolikor ne bodo vsa ta sredstva zadoščala za kritje teh rent, se bodo zalagali letni izdatki iz imovine oddelka za zavarovanje zoper nezgode ter pokrivali s posebno doklado na redne prispevke za zavarovanje zoper nezgode v posameznih pokrajinah. Višino te doklade določi minister za socialno politiko z naredbo.

§ 206.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev sme starim rentnikom (§§ 203. in 204.), katerih delovna sposobnost je zmanjšana za več nego 33 $\frac{1}{3}$ %, kakor tudi rodbini umrlih rentnikov dajati draginske doklade, kolikor je to neizogibno potrebno za vzdrževanje življenja, in sicer tako, da rente z dokladami vred ne presežajo dveh tretjin zneska rente, ki bi pripadala delavcem iste vrste, odnosno njih rodbini, ko bi dobivali rente po tem zakonu in po sedanjem delavskem zaslužku.

Iste doklade sme dajati osrednji urad za zavarovanje delavcev tudi rentnikom državljanom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki prejemajo ob njegovi kontroli svoje rente iz inozemstva.

Pravilniku za dajanje teh doklad je treba odobritve ministra za socialno politiko. Z njegovo odobritvijo sme osrednji urad, kolikor ne zadoščajo druga sredstva, ki so mu na razpolago v ta namen, predpisati in pobirati doklade na redne prispevke za zavarovanje zoper nezgode.

§ 207.

Pogodbe o zavarovanju zoper nezgode, ki so jih sklenili delodajalci na korist svojih nameščenecov do vstetega dne 30. junija 1921., preidejo na osrednji urad za zavarovanje delavcev, ako jih delodajalec, ki je opravil zavarovanje, prijavi pri ravnateljstvu osrednjega urada za zavarovanje delavcev v prvem mesecu, ko prične poslovati ta urad.

V tem primeru mora osrednji urad za zavarovanje delavcev plačati pristojbine za zavarovanje za še ostali čas pogojenega zavarovanja; temu uradu pa pripadajo odškodnine za eventualne nezgode, ki se opirajo na prevzeto pogodbo.

§ 208.

Da bo mogel osrednji urad za zavarovanje delavcev vršiti svoje delo, mu mora minister za finance dati na razpolago potrebno vsoto, ki jo vrne urad v 4 letih.

XXIV. poglavje.

Zaključne odredbe.

§ 209.

Zavarovanje po tem zakonu se bo izvajalo glede bolezni in nezgod šele izza dne 1. julija 1922. Tega dne izgube moč in veljavo vsi zakoni, ki so v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev veljali glede zavarovanja delavcev zoper bolezni in nezgode.

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se izvede, ko to določi ministrski svet, najkasneje pa do dne 1. julija 1925.

§ 210.

V krajinah, kjer zavarovanje zoper bolezni še ni izvedeno, sme minister za socialno politiko odrediti s svojo naredbo, da veljajo stvarna določila za zavarovanje zoper bolezni že izza dne 1. januarja 1922.

Minister za socialno politiko se pooblašča, da sme z naredbo tudi pred dnem 1. julija 1922. zvišati podpore in prispevke za bolezni in nezgode, določene z dosedanjimi zakoni in uredbami za posamezne pokrajine, toda v mejah podpore in prispevkov tega zakona.

§ 211.

Izvajanje tega zakona se poverja ministru za socialno politiko.

Izvajanje tega zakona se sme v posameznih delih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z odločbo ministrskega sveta odložiti najdalje do dne 1. julija 1925.

§ 212.

Za čas do dne 1. julija 1922. ohranjajo zakonito moč razen veljavnih zakonov in naredb pred dnem 1. decembra 1918. še te-le uredbe:

1.) uredba z dne 30. septembra 1920., s katero se izpreminjajo nekatere odredbe v naredbi poverjenika za socialno skrbstvo v Zagrebu z dne 24. novembra 1918., št. 93, o zavarovanju nameščenecov zoper nezgode;

2.) uredba o začasni ureditvi zavarovanja delavcev zoper nezgode na bivšem avstrijskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 30ega septembra 1920.;

3.) uredba o začasni ureditvi zavarovanja delavcev na podstavi zak. člena XIX. 1907. o zavarovanju obrtnih in trgovskih nameščencev zoper bolezni in nezgode v območju Banata, Bačke in Baranje z dne 11. oktobra 1920.;

4.) uredba, s katero se izpreminja § 8. zakona z dne 15. februarja 1909. o zavarovanju delavcev ob bolezni za Bosno in Hercegovino z dne 11. oktobra 1920. z naredbama deželne vlade za Bosno in Hercegovino, poverjeništvu za socialno politiko z dne 29. novembra 1919., št. 20.470/S. P., in z dne 30ega novembra 1920., št. 17.598/S. P., o zavarovanju služabništva;

5.) uredba o začasni ureditvi zavarovanja rudarjev zoper nezgode na bivšem avstrijskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 30ega septembra 1920.;

6.) uredba o začasni ureditvi zavarovanja delavcev zoper nezgode na bivšem avstrijskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 11ega oktobra 1920.;

7.) banska naredba z dne 24. julija 1919., št. 5102, s katero se izpreminjajo nekatere odredbe v naredbi bivšega kr. ogrskega ministrstva z dne 14. decembra 1917., št. 4790/M. Pr., o zavarovanju obrtnih in trgovskih nameščencev zoper bolezni in nezgode;

8.) banska naredba z dne 19. septembra 1919., št. 5888, s katero se izpreminjajo nekatere odredbe v naredbi bivšega kr. ogrskega ministrstva z dne 14. decembra 1917., št. 4790/M. Pr., o zavarovanju obrtnih in trgovskih nameščencev zoper bolezni in nezgode;

9.) banska naredba z dne 11. marca 1920., št. 4251, s katero se razveljavlja odredba § 47. naredb kr. ogrsko-hrvatskega skupnega bivšega ministrstva z dne 14. decembra 1917., št. 4790/M. Pr., glede dopolnitve in izpremembe odredb o zavarovanju obrtnih in trgovskih nameščencev zoper bolezni in nezgode;

10.) banska naredba z dne 30. aprila 1920., št. 8149, s katero se izpreminja banska naredba z dne 24. julija 1919., št. 5102, p. z. s. s., o izpremembah nekaterih predpisov delavskega zavarovanja;

11.) banska naredba z dne 27. maja 1920., št. 9557, s katero se izpreminja banska naredba z dne 19. septembra 1919., št. 5888, glede izprememb nekaterih odredb o delavskem zavarovanju, navedenih pod št. 30, 31 (70), 32, 33, 36 (88), 48, 34 (71), 35 (72), 39 (76), 40 (77), 78, 41 (79), 42 (80) seznamka uredb ministrstva za socialno politiko — «Službene Novine» št. 195/21.

§ 213.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v «Službenih Novinah», ter nadomešča uredb o ureditvi zavarovanja delavcev zoper bolezni in nezgode z dne 27. junija 1921. — «Službene Novine» št. 184/21. — seznamka uredb ministrstva za socialno politiko št. 61 — «Službene Novine» št. 195/21.

Našemu namestniku ministra za socialno politiko priporočamo, naj razglasi ta zakon in skrbi za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 14. maja 1922.

Aleksander S. R.

Videl in pritisnil državni pečat

čuvav državnega pečata,

minister pravde:

dr. L. Marković s. r.

Predsednik ministrskega sveta
in namestnik ministra za zunanje posle:

Nikola P. Pašić s. r.

(Podpisi ostalih ministrov.)

* Uradni list pod št. 369 iz leta 1920.

** Uradni list pod št. 374 iz leta 1920.

*** Uradni list pod št. 407 iz leta 1920.

Razglasi drugih uradov in oblastev.

Št. 23/312.

Razglas.

Seznamek izgubljenih stvari, prijavljenih pri policijski direkciji v Ljubljani v času od dne 16. do dne 31. maja 1922.

1 denarnica s srednjo vsoto denarja; 1 srednja vsota denarja; 1 potni list na ime: Sumljak Josip, Maribor; 1 manjša vsota denarja; 1 srednja vsota denarja; 1 zlata naprsna igla; 1 železniška legitimacija na ime: Hafner Hermina; 1 ročna torbica in denarnica z vsebino 100 K; 1 pes volčje pasme z znamko 723-22 mestni magistrat ljubljanski; 1 zlata zapestna ura; 1 večja vsota denarja; 1 denarnica z 1 dolarjem, 20 nemškimi markami in manjšo vsoto jugoslovanskega denarja; 1 nikljasta ura; 1 torbica z večjo vsoto denarja; 1 denarnica s srednjo vsoto denarja; 1 srednja vsota denarja; 1 prazna ročna torbica; 1 zlata verižica z obeskom; 1 ročna torbica s črno denarnico in manjšo vsoto denarja; 1 denarnica s srednjo vsoto denarja; 2 ženski ruti; 6 ključev; 1 kolesna sesaljka; 1 denarnica z manjšo vsoto denarja; 2 trgovski izpričevali; 1 zlata zapestna ura; 1 ženski plašč; 1 mlad psiček bele barve, rjavih ušes, istrijanske pasme; 1 ročna torbica z 1 prstanom, 1 pompaduro in 1 srebrno uro.

Seznamek najdenih stvari, prijavljenih pri policijski direkciji v Ljubljani v času od dne 16. do dne 31. maja 1922.

1 čepica; 1 listnica z manjšo vsoto denarja; 1 rokavice; 1 denarnica z manjšo vsoto denarja; 2 ključa; 1 zračna sesaljka za kolo; 1 pasja znamka; 1 srednja vsota denarja; 1 denarnica z večjo vsoto denarja; 1 suknjič; 1 mlad pes z dolgo belo dlako; 1 palica; 1 vozna veriga; 1 manjša vsota denarja; 1 srednja vsota denarja; 1 posrebrna lornjeta; 1 nikelnasta ura; 1 srebrna verižica; 1 denarnica z 1 prstanom; 1 «Čitanka za meščanske šole»; 1 siv pes volčje pasme; 1 denarnica z manjšo vsoto denarja; — V železniških vozovih so se našli ti-le predmeti: 1 kovčeg; 1 torbica z manjšo vsoto denarja; 1 turistiška steklenica; 1 nahrbtnik; 1 doza za cigarete; 1 stara pelerina; 2 palici; 1 dežna jopa; 1 zavitek ovratnikov.

Policijska direkcija v Ljubljani,

dne 2. junija 1922.

Št. 6724.

Razglas.

Na državni gimnaziji v Mariboru se razpisuje za šolsko leto 1922./1923. mesto učitelja za zgodovino in zemljepis. Za razpisano mesto je potreben izkaz usposobljenosti za slovenski učni jezik.

Pravilno opremljene prošnje naj se naslove na pokrajinsko upravo za Slovenijo, oddelek za prosveto in vero, ter vložijo najkasneje do dne

10. julija 1922.

po uradni poti pri višjem šolskem svetu v Ljubljani.

Višji šolski svet v Ljubljani,

dne 7. junija 1922.

Predsednik: **dr. Beuk s. r.**

Št. 315.

Razpis učiteljske službe.

V zmislu odloka višjega šolskega sveta z dne 16. maja 1922., št. 5657, se razpisuje učiteljska služba na štirirazredni osnovni šoli v Pilštanju v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti najkasneje do dne

10. julija 1922.

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski v Brezicah,

dne 2. junija 1922.

Št. 1195.

Preklic razpisa.

Razpis učiteljskih mest z dne 28. maja 1922., št. 1133 (Ur. l. 60), se izpreminja tako, da se oddaja v Radovljici samo dve učni mesti in da se razpis učiteljskih mest na Bledu vobče preklicuje.

Okrajni šolski svet v Radovljici,

dne 8. junija 1922.

Št. 1474.

Razglas.

Lov občine Črne pri Prevaljah se bo dne 2. julija t. l. ob 14. uri pri občinskem uradu v Črni na javni dražbi oddajal v zakup za dobo petih let. Izključna cena 600 K.

Občinski urad v Črni pri Prevaljah,

dne 31. maja 1922.

Razne objave.

Družba južne železnice. Železnica Bares-Pakrac. Železnica Radkersburg-Ljutomer. Lokalna tarifa, del II, za prevoz mrličev, živih živali in robe.

Dne 1. julija 1922. stopi v veljavo dodatek III k lokalni tarifi, del II, za prevoz mrličev, živih živali in robe na progah družbe južne železnice, izdaja z dne 15. aprila 1920.

Ta dodatek obseza poleg izprememb in popravkov povprečno 50%no zvišbo vseh pristojbin in vozarinskih stavkov, navedenih v tarifi.

Dodatek se lahko naroči pri obratnem ravnanju družbe južne železnice ali direktno ali s posredovanjem postaj južne železnice. Cena 2 Din.

V Ljubljani, dne 9. junija 1922.;

j. ž. št. 3768/III.

776

Družba južne železnice. Železnica Bares-Pakrac. Železnica Radkersburg-Ljutomer. Potniška in prtljažna tarifa, del II. Izdaja dodatka II.

Dne 1. julija 1922. stopi v veljavo dodatek II k potniški in prtljažni tarifi, del II.

Ta dodatek obseza poleg izprememb povprečno 50%no zvišbo vseh voznih cen in pristojbin.

Dodatek se lahko naroči pri obratnem ravnanju družbe južne železnice ali direktno ali s posredovanjem postaj južne železnice. Cena 2 Din.

V Ljubljani, dne 9. junija 1922.;

j. ž. št. 3768/III.

777

Družba južne železnice.

Lokalne železnice: Ljubljana-Vrhnika, Grobelno-Rogatec, Poljčane-Konjice-Zreče in Slovenska Bistrica-Slovenska Bistrica mesto.

Izpremembe in vozarinske tablice k tarifam za zgoraj imenovane lokalke.

Dne 1. julija 1922. stopi v veljavo dodatek I k izpremembam in vozarinskim tablicam, veljavnim za lokalke Ljubljana-Vrhnika, Grobelno-Rogatec, Poljčane-Konjice-Zreče in Slovensko Bistrico-Slovensko Bistrico mesto, izdaja z dne 1. aprila 1922.

Ta dodatek obseza poleg izprememb in popravkov povprečno 50%no zvišbo vseh pristojbin in vozarinskih stavkov, navedenih v tarifi.

Dodatek se lahko naroči pri obratnem ravnanju družbe južne železnice, pododdelku V/5. Cena 2 Din.

V Ljubljani, dne 9. junija 1922.;

j. ž. št. 3864—V/5.

778

779 3—1

Likvidacija zadruga.

Strojna zadruga v Mednu, r. z. z. o. z., je sklenila razdružitev ter je prešla v likvidacijo.

Upniki se pozivljajo v zmislu § 40. zadr. zak., naj oglašajo svoje terjatve pri zadrugi.

791

Splošna prometna banka,

podružnica v Ljubljani, prej J. C. Mayer.

Vloge na hranilne knjižice.

Stanje dne 1. maja 1922. KJ. 9.529.341-11

Tekom meseca maja je vložilo

36 strank KJ. 392.659-61,

dvignilo pa je

71 strank KJ. 507.555-99

Valovanje meseca maja KJ. 114.896-38

KJ. 9.414.444-73

Error meseca aprila KJ. 8.999-37

Stanje dne 31. maja 1922. KJ. 9.405.445-36